

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

CO₂-voortgangverslag 2024

In opdracht van het ministerie van Economische Zaken

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

CO₂-voortgangsverslag 2024

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

Versie 1. 18-3-2025

Auteur; Chris Steensma

RVO

1 januari 2024 t/m 31 december 2024

Inhoudsopgave

1. Basisgegevens	3
1.1. Beschrijving van de organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	3
1.2. Verantwoordelijken CO2-Prestatieladder	4
1.3. Referentiejaar	4
1.4. Rapportageperiode	4
1.5. Verificatie	4
2. Afbakening	5
2.1. Organisatiegrenzen	5
2.2. Wijziging organisatie	5
2.3. CO2-gunningsprojecten	6
3. Berekeningsmethodiek	7
3.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren	7
3.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek	7
3.3. Uitsluitingen	7
3.4. Opname van CO2	7
3.5. Biomassa	7
3.6. Onzekerheden	7
4. CO2-emissies	9
4.1. CO2-voetafdruk basisjaar	9
4.2. CO2-voetafdruk rapportageperiode	10
4.3. Trend over tijd per categorie	12
4.4. Doelstellingen	17
4.5. Voortgang doelstellingen (per scope)	18
4.6. Reductiedoelstelling wagenpark zero-emissie	18
4.7. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit (Auto zakelijk-OV)	18
4.8. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit (vliegereizen)	20
4.9. Reductiedoelstelling Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030	21
4.10. Reductiedoelstelling: gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen	22
4.11. Reductiedoelstelling: gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.	23
4.12. Reductiedoelstelling Afval (Scope 3)	25
4.13. Reductiedoelstelling ICT (Scope 3)	26
4.14. Reductiedoelstellingen Duurzaam Hybride werken (Scope 3)	28
5. Initiatieven	30

Inleiding

Het opstellen van deze periodieke rapportage is onderdeel van het energiemanagementsysteem dat in het kader van de CO₂-Prestatieladder is ingevoerd door RVO. Deze stuurcyclus staat beschreven in het CO₂-Managementplan RVO periode 2019- 2030.

Deze periodieke rapportage is opgesteld door het team Duurzaam RVO en beschrijft alle zaken zoals beschreven in §9.3.1 punt a t/m t uit de NEN-EN-ISO 14064-1:2019.

De volgende aspecten uit de ISO 14064-1 zijn tenminste beschreven in dit rapport:

Beschrijving van de organisatie (a), Verantwoordelijken (b), Rapportageperiode (c), Organisatorische grenzen (d), Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren (f, m, n, o, r, t), Opname van CO₂ (g, h), Biomassa (f, g), Directe en indirecte emissies (i, j), Referentiejaar (k, l), Wijzigingen berekeningsmethodiek (k, l), Uitsluitingen (h), Herberekening basisjaar en historische gegevens (j, k), Onzekerheden (p) en Verificatie (s).

1. Basisgegevens

1.1. Beschrijving van de organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

De Rijksoverheid zet zich in voor een uitstekend ondernemersklimaat. Ministeries stippelen daar beleid voor uit. De taak om dit beleid uit te voeren ligt bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Ondernemend Nederland kan bij ons terecht met vragen op het gebied van duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Onze specialisten maken zich dag in dag uit sterk om ondernemende Nederlanders en beleidsmedewerkers vooruit te helpen. Wij bieden voorlichting en advies, financiering, de juiste contacten of gewoon een goed gesprek. We stellen regelingen op, voeren ze uit en zorgen dat wetten en regels worden nageleefd. RVO is een zelfstandig onderdeel van het ministerie van Economische Zaken. Voorheen ministerie van Economische Zaken en Klimaat en nu opgesplitst in ministerie(s) van Economische Zaken (EZ), Klimaat, Groene Groei (KGG) en Landbouw, Visserij, Veehouderij en Natuur (LVVN).

Practise what you preach

In 2019 is het nationale Klimaatakkoord afgesloten. Daarin zijn maatregelen afgesproken waarmee Nederland in 2030 55% emissiereductie bereikt, ten opzichte van 1990. Dit is een grote opgave voor de samenleving. De Rijksoverheid wil verantwoordelijkheid nemen door als organisatie zelf het goede voorbeeld te geven. Daarom is in het Klimaatakkoord het hoofdstuk 'voorbeeldrol Rijk' opgenomen met de doelstelling 'klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030'.

Deze doelstelling is als ambitieus te kwalificeren, gegeven de uitdaging dit te realiseren bij de uitstoot in de bedrijfsvoering. In 2019 heeft het toenmalige ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de daarbij horende diensten, waar onder RVO, het Manifest verduurzaming bedrijfsvoering opgesteld en ondertekend. In 2023 is dit Manifest herijkt in het Manifest 2.0. Het manifest staat voor de bijdrage van de verschillende dienstonderdelen aan de opdracht van een klimaatneutrale bedrijfsvoering en wordt nog steeds onderschreven.

In het Manifest staan de volgende zeven speerpunten:

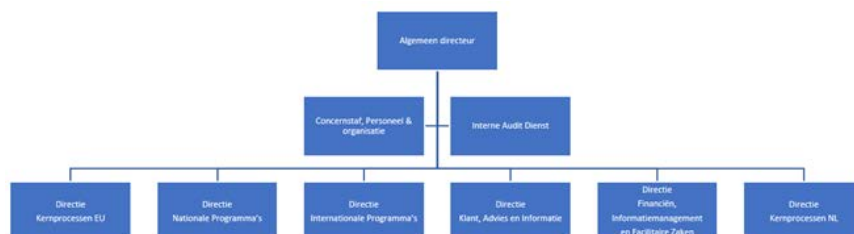
- 100% zero-emissie van het wagenpark in 2028
- Maximaal 35% restafval eind 2020
- Klimaatvriendelijke catering
- Verbeteren van maatschappelijk verantwoord inkopen
- Duurzame ICT
- Vermindering van de CO₂-uitstoot van de zakelijke mobiliteit met 50% in 2030
- Verbetering datavoorziening, waaronder CO₂-footprint en CO₂-managementsysteem

Met deze speerpunten geeft RVO invulling aan het statement 'Practise what you preach' en streeft als koploper/voorloper naar hier invulling aan te geven op het gebied van verduurzaming. RVO wil hiermee het belang van

maatregelen onderstrepen omtrent het afbouwen van emissies waar RVO een sterke invloed op heeft in de bedrijfsvoering en de keten.

1.2. Verantwoordelijken CO₂-Prestatieladder

De algemene directie van RVO is over 2024 eindverantwoordelijk voor het behalen van de RVO-duurzaamheidsdoelen, waaronder die voor CO₂-reductie. Besluiten over maatregelen worden genomen binnen de reguliere sturingslijnen, zoals de stuurgroep Duurzaamheid.

*Figuur Organogram RVO * ("oude" versie over 2024, per 1-1-2025 kent RVO een nieuwe organisatiestructuur.)*

Verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de CO₂-Prestatieladder zijn in 2024:

- Directieniveau, Martijn van de Berg, directeur Financiën en Bedrijfsvoering
- Afdelingsniveau, Judith van der Graaf, afdelingsmanager Bedrijfsvoering
- Managementniveau, Anne- Lin Schuurmans, teammanager A&R
- Teamniveau, Chris Steensma, adviseur Verduurzaming
- Coördinatie Duurzaamheid, Sanne Boogers, adviseur Verduurzaming

Stuurgroep

Geeft sturing waar nodig als het gaat om ideeënvorming, reductiemaatregelen en reductiedoelstellingen en de concrete uitwerking daarvan binnen de CO₂-Prestatieladder:

- Martijn van den Berg, directeur Financiën en Bedrijfsvoering (sleutelfunctionaris), voorzitter,
- Mardi Brouwer, afdelingsmanager KPEU,
- Saskia Hallenga, manager Nationale programma's,
- Pieter de Bruijn, manager CP&O,
- Annemarie Groenewoud, afdelingsmanager Kernprocessen,
- Annemieke Broesterhuizen, teammanager Partnerships en Subsidies,
- Saskia Rensen, manager Communicatie,
- Chris Steensma, lid/projectleider,
- Sanne Boogers, lid/coördinator Duurzaamheid.

(*) functie(titels) op basis organisatie 2024

1.3. Referentiejaar

Het referentiejaar is 2019 voor de RVO-organisatie.

1.4. Rapportageperiode

1 januari 2024 t/m 31 december 2024

1.5. Verificatie

De CO₂-footprint is niet geverifieerd door erkende instantie. Het basis jaar is wel geverifieerd. Onze registratie tool Smartrackers maakt gebruik van de meest actuele emissiecoëfficiënten.

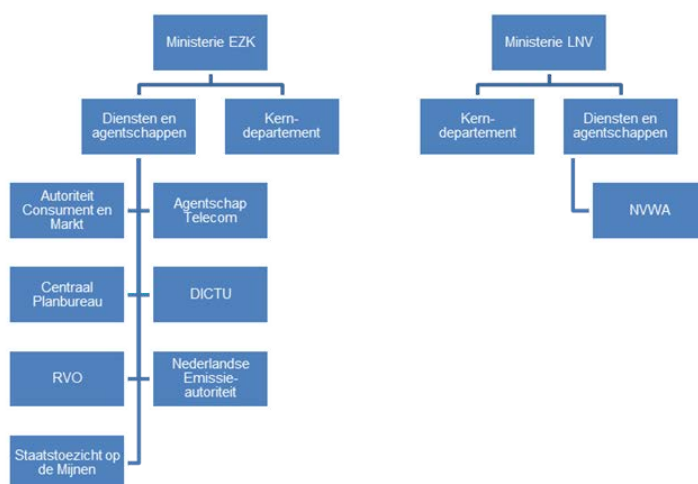
2. Afbakening

2.1. Organisatiegrenzen

RVO is een organisatie die circa 5.800 medewerkers telt, verdeeld over 7 locaties (6 kantoren en een magazijn) en heeft besloten zich zelfstandig te laten certificeren op niveau 4 van de CO₂-Prestatieladder. Om te kunnen bepalen wat allemaal binnen de grenzen van de uitvoeringsdienst valt is er ten eerste een organisatorische grens vastgesteld. Deze terminologie wordt door het Handboek van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) gebruikt en bepaalt wat de afbakening is van een organisatie.

De grens is opgesteld volgens de eisen van het Greenhouse Gas Protocol, zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het Handboek CO₂-Prestatieladder, versie 3.1. Voor de RVO Nederland is het niet mogelijk om de bepaling aan de hand van een Kamer van Koophandel-uittreksel te bepalen.

Om deze reden is besloten om de mate van zeggenschap over directies als uitgangspunt te nemen. Op deze wijze is er bepaald of RVO invloed kan uitoefenen op de betreffende directies en eventueel mee moeten worden genomen in de organisatiegrenzen. Tevens vindt u in dit document een overzicht van de directies en de bijbehorende structuur. Separaat zijn de organisatie grenzen van RVO (boundary beschrijving) uitgewerkt in de vorm van een nota.

Figuur Organogram Ministerie EZK/LNV (inrichting tot 1-1-2025)

Onze organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) bestond in 2024 nog uit de volgende directies;

- Algemene directie (inclusief Interne Audit Dienst en Concernstaf, Personeel & Organisatie)
- Directie Kernprocessen EU Directie Kernprocessen NL en Juridische Zaken
- Directie Nationale Programma's (inclusief Netherlands Space Office)
- Directie Internationale Programma's
- Directie Financiële Zaken, Informatiemanagement en Facilitaire Zaken
- Directie Klant, Advies en Informatie.

RVO heeft per 1-1-2025 een nieuwe organisatiestructuur, waarbij er sprake is van 3 hoofddirecties en 10 directies daaronder.

2.2. Wijziging organisatie

Op 1 juli 2020 is het Instituut Mijnbouwschade opgericht. Het IMG is een zelfstandig bestuursorgaan. Volgens de operationele zeggenschapmethode die we voor het ministerie hebben gehanteerd, vallen zelfstandig bestuursorganen (ZBO's) buiten de scope van de CO₂-prestatieladder. Er zijn verder geen significante wijzigingen in de organisatie in de afgelopen periode.

De kabinetswissel in juli 2024 bracht een wijziging in de ministeriële indeling en organisatorische aanpassingen met zich mee. Een belangrijke wijziging was de vorming van het nieuwe ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), en de hernoeming van de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Dit heeft geen invloed gehad op de organisatorische grenzen van RVO. In de rapportage over 2025 zullen wij het organogram aanpassen.

2.3. CO₂-gunningsprojecten

Er is geen sprake van projecten met gunningvoordeel.

3. Berekeningsmethodiek

3.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren

Deze periodieke rapportage is tot stand gekomen op basis van het reglement van de CO₂-prestatieladder conform handboek 3.1, zoals gepubliceerd in juli 2020 door SKAO.

De emissiefactoren zijn vastgesteld op basis van de website CO₂-emissiefactoren.nl, waarbij de wijzigingslijst van SKAO als leidend wordt beschouwd.

3.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek

Er zijn geen wijzigingen in de berekeningsmethodiek.

3.3. Uitsluitingen

Er zijn geen significante emissiebronnen niet meegenomen in de CO₂-voetafdruk.

3.4. Opname van CO₂

Er is geen sprake van opname van CO₂.

3.5. Biomassa

Er wordt binnen de organisatie geen gebruikgemaakt van biomassa.

3.6. Onzekerheden

Energie stroom	Brondata	Onzekerheden
Elektriciteitsverbruik panden	Rijkspanden via DBenergie (Dashboard RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder Bruto Vloer oppervlak (BVO) gegevens uit opgave Huisvestingsplannen.	Data over BVO is voor 95% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's bij wisseling kantoorruimtes en locaties kans op verschillen.
Elektriciteitsverbruik Datacentra	Gebaseerd op opgave beheerder middels gebruiksrapportage	Niet zichtbaar te herleiden tot energieleverancier nota. Daarnaast is specifiek verbruik naar RVO (servers) nog nader te specificeren op basis van 'rack' gebruik.
Gasverbruik panden	Rijkspanden via DBenergie (Dashboard RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder	Data over BVO is voor 95% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's bij wisseling kantoorruimtes en locaties kans op verschillen.

	BVO-gegevens uit Huisvestingsplannen.	
(Stads)warmte	Rijkspanden via DBenergie (Dashboard RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is voor 95% betrouwbaar. Afname van gehuurde BVO's zijn in beeld. Door mutatie in afname gehuurde BVO's bij wisseling kantoorruimtes en locaties kans op verschillen.
(Zakelijke) ov-kilometers	Shuttel-rapportages decentraal per dienst. Taxiritten, huurauto's en internationale trein: via TEM-rapportages uitgewerkt in dashboard EZK/KGG/LVVN Nationale taxiritten: FMH-rapportage	Shuttel rapportages worden nu centraal opgevraagd. Hierdoor blijft wel afhankelijkheid van een persoon voor het opleveren van de gegevens. Rapportages Internationale trein niet optimaal: geen km's in genoemd waardoor handmatige berekening nodig is. internationale huurauto's: niet in beeld door totaalboeking reis- en verblijfskosten door VCK travel. Blijft arbeidsintensief en complex door aantal aannames en schattingen.
(Zakelijke) reizen privé-auto	Centraal voor alle diensten: InformatievoorzieningEZK-LNV@minezk.nl Via dashboard EZK/LNV	Inmiddels onderscheid in zakelijke dienstreizen en woon-werkverkeer. Verdeling naar naar dienst Middels verdeelsleutel.
Zakelijke vluchten	Rapportages komen deels vanuit Travelpoint. Betreft overgang. TEM-rapportages alle diensten uit dashboard EZK/LNV I 2021: directe toegang tot VCK travel via Dashboard	Data nog op onderdelen niet volledig en niet geheel betrouwbaar (90%).
Keten Afval	Brongegevens zijn niet via een centraal systeem verkregen, maar via diverse kanalen (van afvalverwerkers en CDV's).	Geen inzage in brondocumenten bemoeilijkt het controleren van de volledigheid van de stromen.
Keten ICT	In 2019 is men in gebruik zijnde apparaten op een andere manier gaan rapporteren.	De methode die voor 2019 werd gebruikt, was niet geschikt om onderscheid te maken tussen nieuwe en bestaande apparatuur. Inmiddels wel inzage in dash board DICTU met totaalstellingen.
Keten Hybride werken	Wij hebben geen inzage in het energieverbruik of de afvalproductie bij de medewerkers thuis. Alleen	Privéverbruik cijfers medewerkers zijn niet inzichtelijk. Overige registratie volgt uit P-direct.

4. CO₂-emissies

4.1. CO₂-voetafdruk basisjaar

Betreft scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer.

In 2018 heeft RVO voor de eerste keer een footprint in kaart gebracht, waarna we in 2019 de footprint samen met medewerkers van de ministeries EZK en LNV hebben bepaald.

Vanwege de samenwerking binnen EZK en LNV, waarbij alle organisatieonderdelen binnen de organisatorische grenzen van EZK en LNV gezamenlijk 2019 als referentiejaar hebben aangeduid. RVO zal voor de eigen certificering dit aanhouden als referentie. Zo voorkomen we mogelijke verwarring met betrekking tot reductiepercentages.

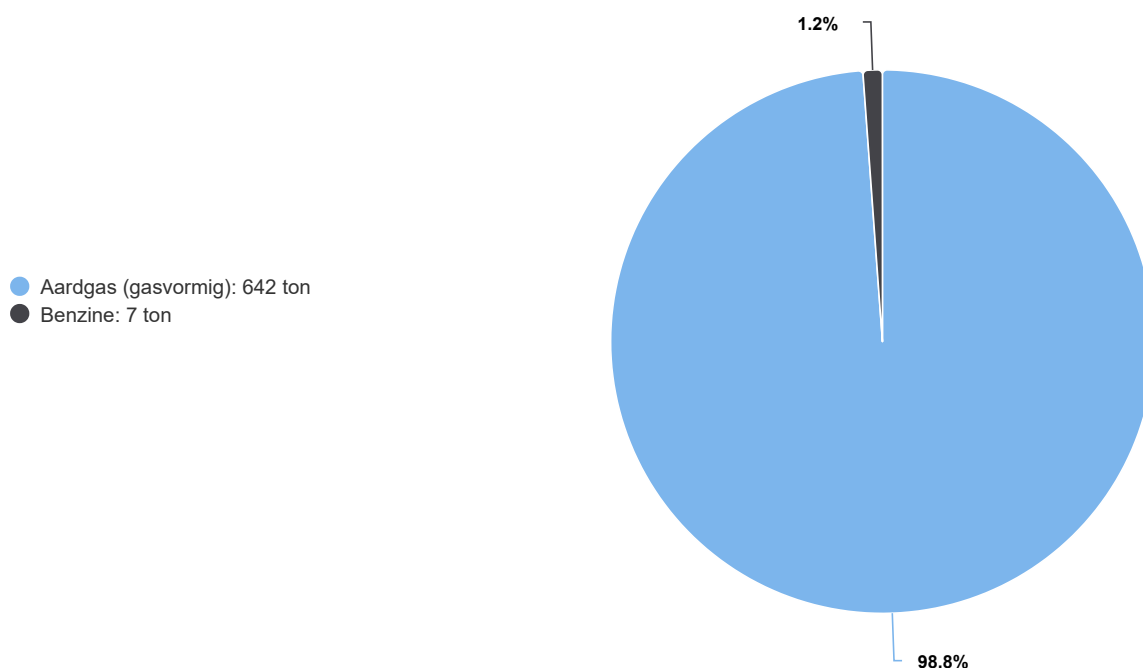
De belangrijkste factoren die in 2019 zijn vastgesteld voor RVO:

- Elektriciteit
- Vliegreizen
- Verwarmen (gas/warmte)

De cijfers van het referentiejaar zijn in deze rapportage niet aangepast.

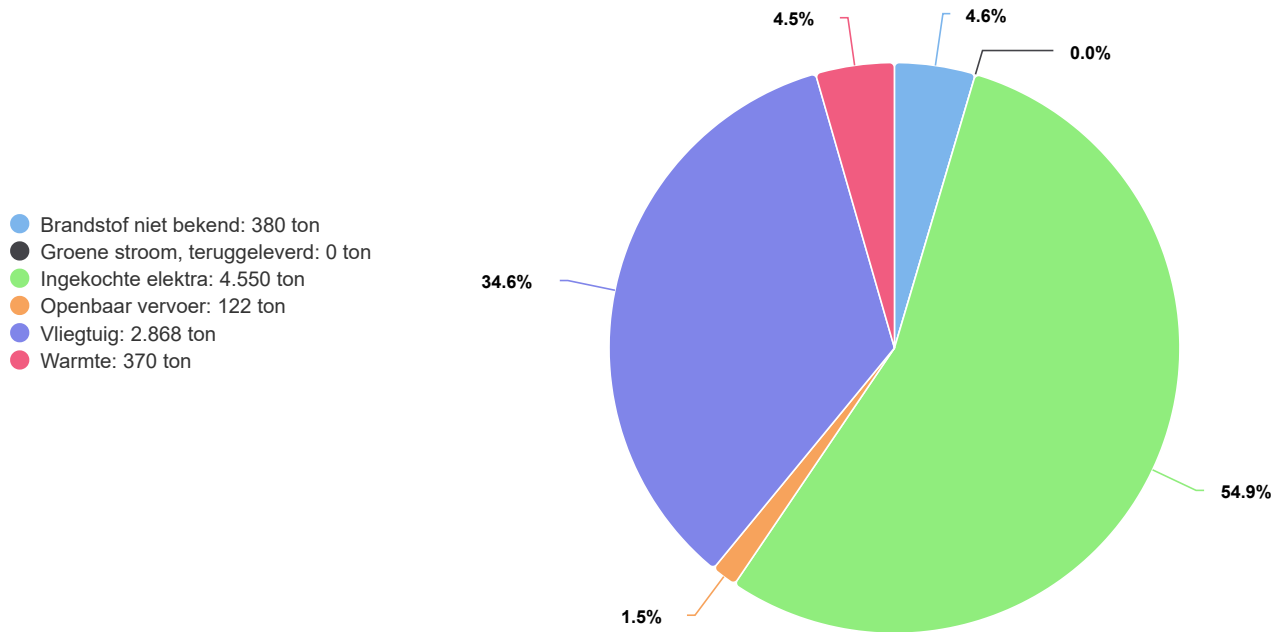
CO₂-equivalen't scope 1 (649 ton)

2019

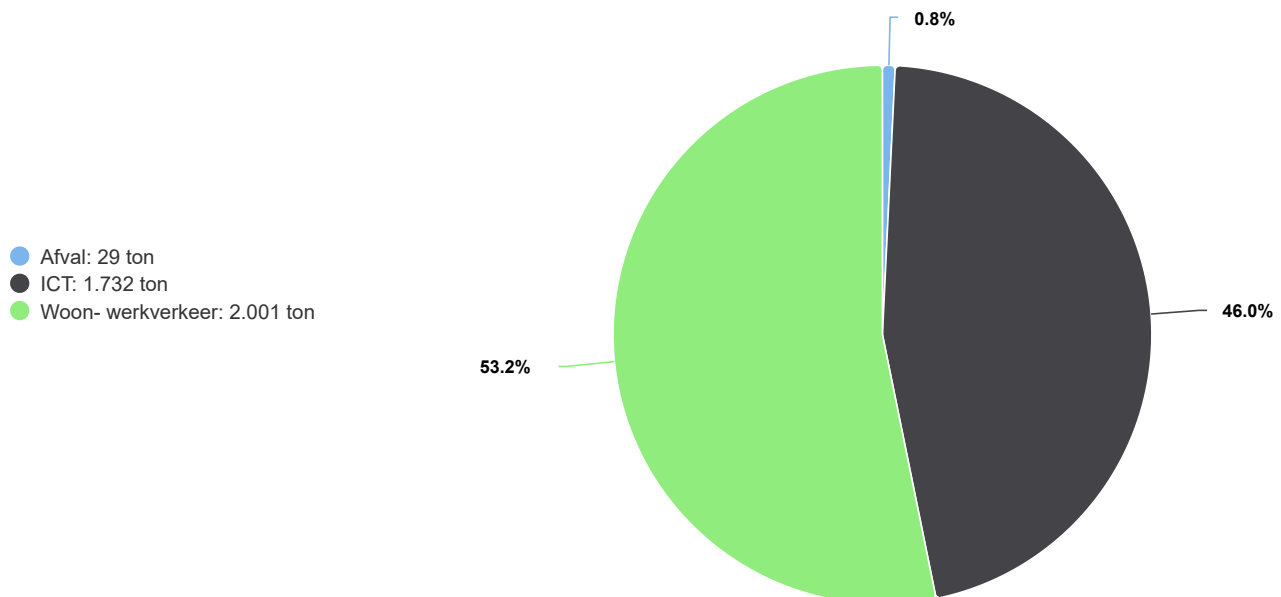
CO₂-equivalen't scope 2, inclusief zakelijk verkeer (8.289 ton)

2019

CO₂-equivalen't scope 3, exclusief zakelijk verkeer (3.761 ton)

2019

4.2. CO₂-voetafdruk rapportageperiode

Scope 1 (aardgas)

Het jaar 2024 toont een fors lagere uitstoot, 332 ton ten opzichte van 642 in het basisjaar, mede gerealiseerd door verlaging van aardgasverbruik voor verwarming. Dat hebben we bereikt door effectiever en duurzaam gebruik van de gebouwen door gerichte actie, zoals de actie "zet ook de knop om". De uitstoot neemt nog af. In absolute zin zitten we onder het niveau van 2019 als totaal. De afgesproken reductie 30% wordt gehaald ten opzichte van het referentiejaar.

Scope 2 inclusief zakelijk verkeer

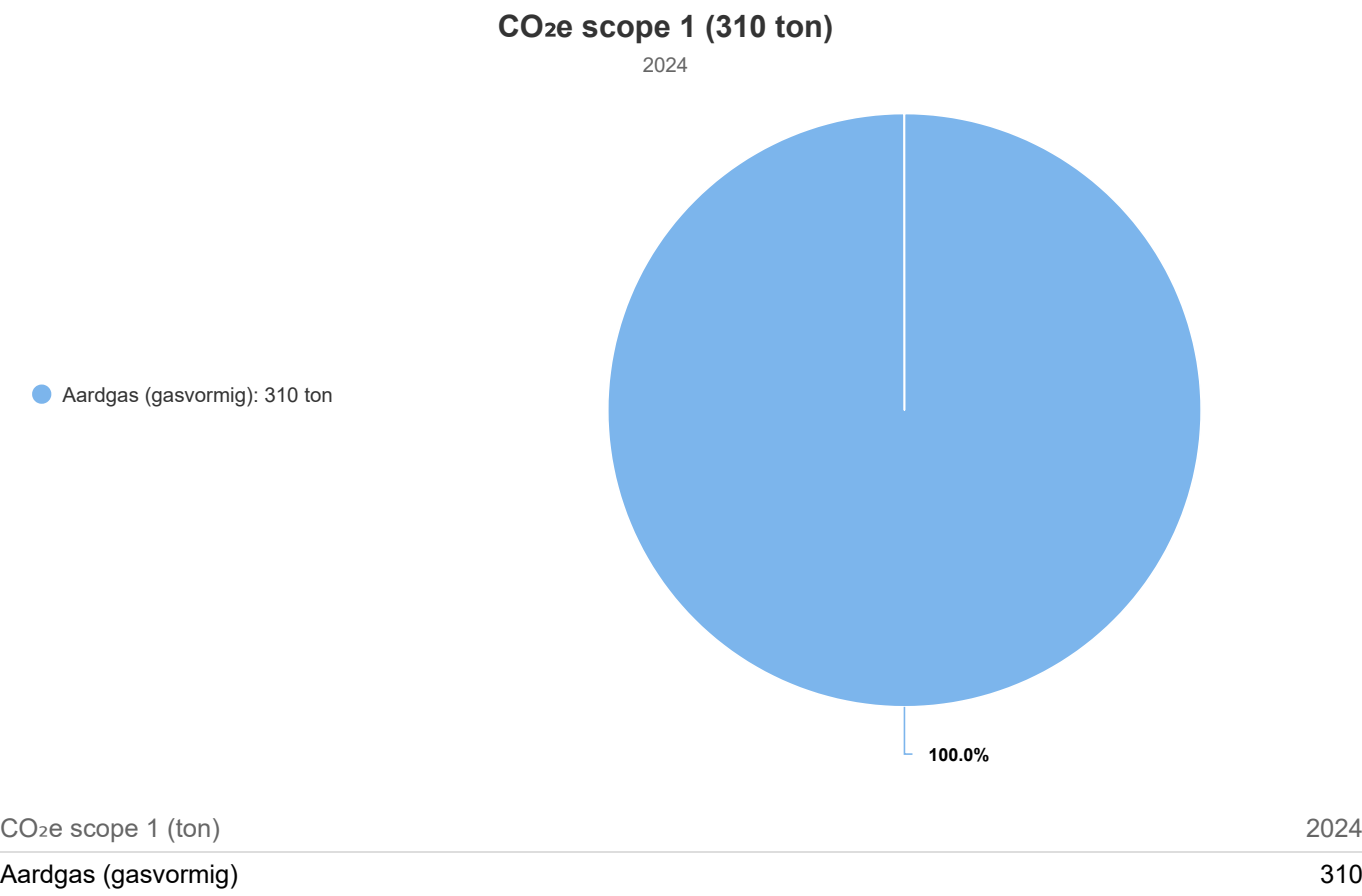
Het jaar 2024 toont eveneens een fors lagere uitstoot 5.010 ton ten opzichte van 8289 ton in het basisjaar, mede gerealiseerd door vergroening van elektriciteit. De uitstoot door vliegen en gebruik privé auto's neemt licht af ten opzichte van 2023. In absolute zin zitten we voor vliegreizen nog net onder niveau van 2019 als totaal. Dat geldt niet voor het gebruik van privé auto's. De afgesproken reductie van 10 % per jaar wordt wel gehaald ten opzichte van het referentiejaar.

Scope 3 exclusief zakelijk verkeer

Voor scope 3 is te zien dat de besparing zit in de reductie bij ICT (datacentra) door verbetering van inzicht in het energieverbruik en het vergroenen ervan.

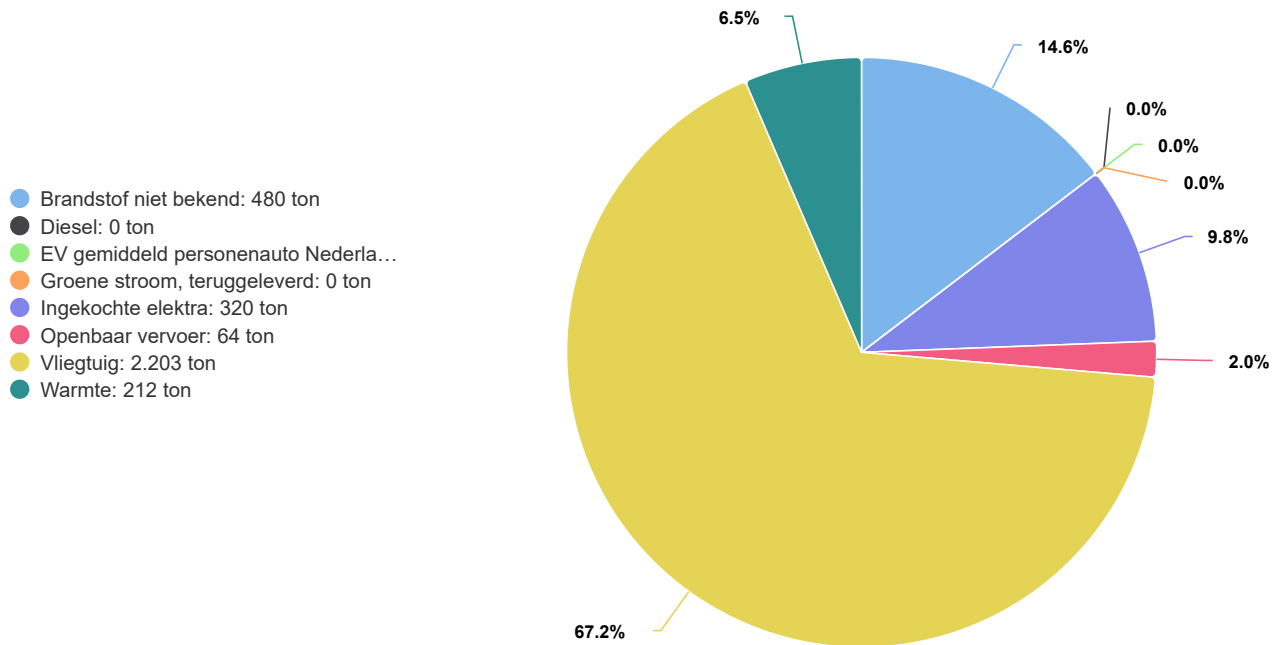
Daarnaast is er minder woon-werk verkeer doordat medewerkers hybride werken. De uitstoot neemt nog af en bedraagt 1.173 ton. In absolute zin zitten we onder het niveau van 2019 (3.761 ton als totaal). De afgesproken reductie wordt gehaald ten opzichte van het referentiejaar (10% ICT hardware, 100% groene energie datacenter en 5% woon-werkverkeer en energie thuiswerkplek). Daarnaast is er minder woon-werk verkeer doordat medewerkers hybride werken.

Wel dient opgemerkt te worden dat door ontbreken van de juiste data en inzage in brondocumenten afvaldata niet kon worden opgevoerd. De uitstoot is hier op nul gezet. Gezien de historische grootte van deze uitstoot heeft dit geen significant effect op de gestelde conclusie ten opzichte van de reductiedoelstelling.

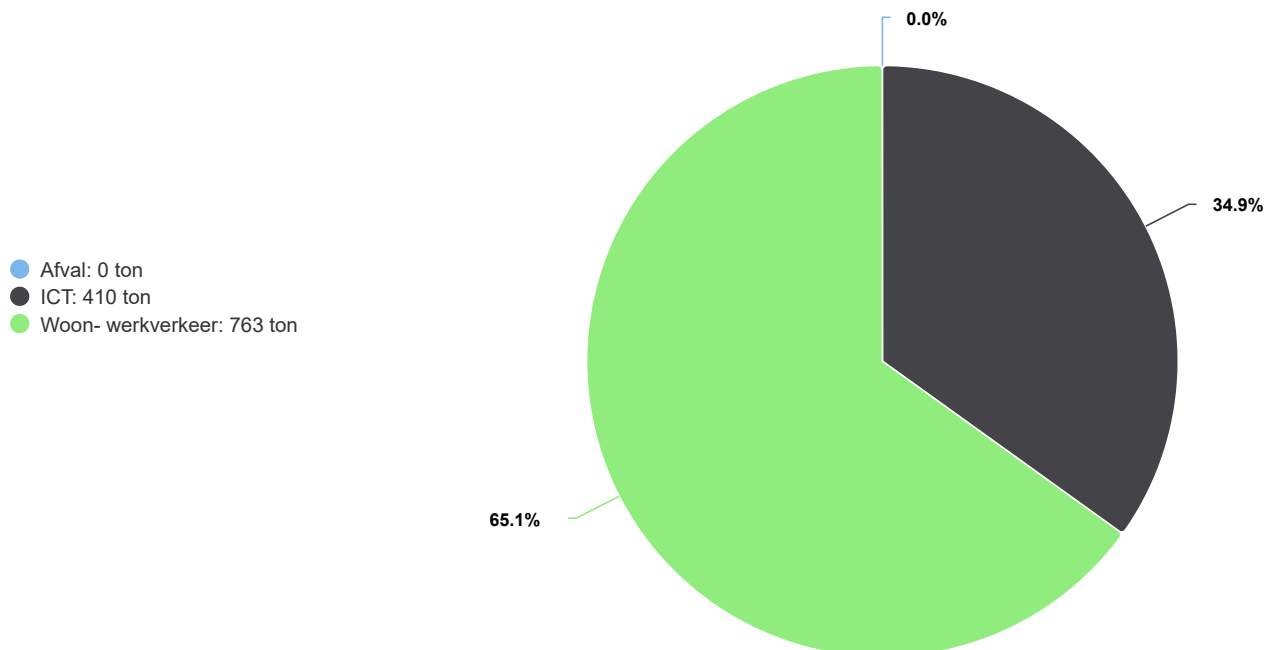
CO₂e scope 2, inclusief zakelijk verkeer (3.279 ton)

2024

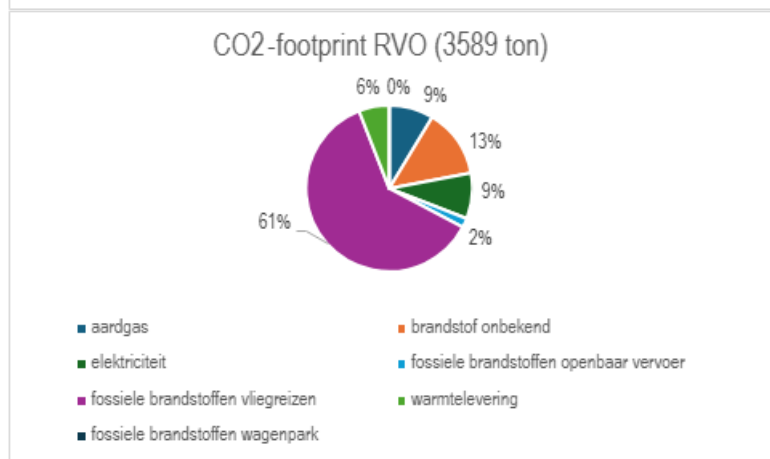
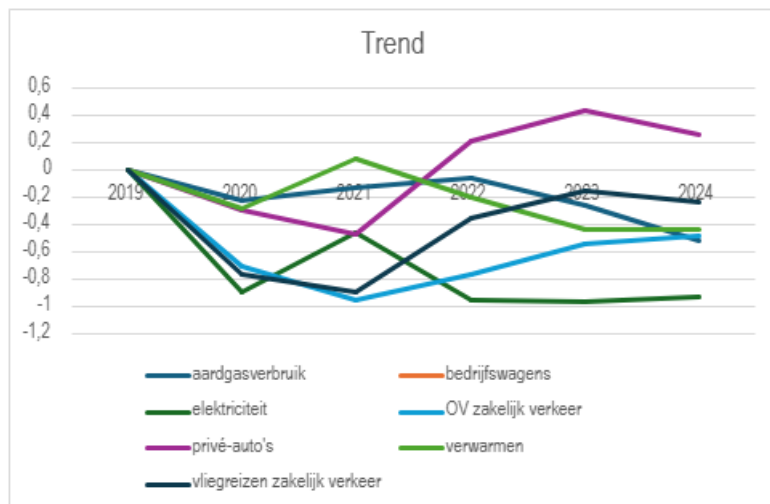
CO₂e scope 3, exclusief zakelijk verkeer (1.173 ton)

2024

4.3. Trend over tijd per categorie

Scope 1&2 incl. zakelijk verkeer:

Footprint emissies RVO scope 1 & 2 (incl. zakelijke dienst reizen)	2019	2023	2024
aardgas	642	477	310
brandstof onbekend	380	547	480
elektriciteit	4550	188	320
fossiele brandstoffen openbaar vervoer	122	57	64
fossiele brandstoffen vliegvervoer	2868	2443	2203
warmtelevering	370	212	212
fossiele brandstoffen wagenpark	0	0	0
	8932	3924	3589

CO ₂ uitstoot scope 3: KPI's	2019	2023	2024
CO ₂ -uitstoot afval (ton)	29	70	n.b.
% uitstoot realisatie t.o.v. 2019	100%	241%	n.b.%
CO ₂ -uitstoot ICT (ton)	2617	1349	410
% uitstoot realisatie t.o.v. 2019	100%	52%	16%
CO ₂ -uitstoot woon-werkverkeer (ton)	2001	688	763
% uitstoot realisatie t.o.v. 2019	100%	34%	38%

De trend vanaf 2019 (basisjaar) is dat we dalen op bijna alle categorieën behalve electra. Dit is verklaarbaar door tijdelijke huur van een locatie zonder groene stroom in Assen (tot medio 2026). In 2024 is de totale reductie ten opzichte van 2019 61% (alleen voor scope 1&2 incl. zakelijk verkeer).

De categorie zakelijke reizen met privévoertuigen (brandstof onbekend) is het minst gedaald, met 9%. De grootste daler is elektriciteit (93%).

Als we kijken naar 2023 zien we dat we in 2024 in bijna alle categorieën een reductie hebben behaald. Alleen op elektriciteit en privéauto-gebruik met onbekende brandstof namen niet af.

Van de totale gezamenlijke footprint is 6,5% scope 1, 69% scope 2 en 24,5% scope 3 (zakelijk reizen). We hebben 63% reductie behaald ten opzichte van 2019.

De grootste focus gaat in 2025 liggen op het verminderen van vliegreizen en zakelijke reizen met het privévervoer.

Scope 1

De CO₂ -footprint toont een dalende lijn ten opzichte van het jaar 2023. De daling die zichtbaar is in 2024 komt door: daling van aardgasverbruik. Dat vertaalt zich in een dalende trend van de CO₂ -footprint van RVO voor scope 1.

Scope 2 inclusief zakelijk verkeer inclusief business travel

De CO₂ -footprint toont ook een dalende lijn ten opzichte van het jaar 2023. Ten opzichte van 2019 is de reductie van de uitstoot van elektriciteit goed zichtbaar doordat RVO dit heeft vergroend middels Garantie van Oorsprong (GVO's). De daling die zichtbaar is in 2024 komt door:

- Daling verbruik brandstof voor zakelijke dienstreizen met privéauto's
- Daling in vliegen
- Lichte daling in verbruik van warmte.

Wat zich vertaalt in een dalende trend van de CO₂ -footprint van RVO voor scope 2.

Hoofddoel: klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CO ₂ -uitstoot in ton CO ₂ *	8.938	2.295	3.959	3.518	3.932	3.388
reductie in % t.o.v. 2019	0%	-74%	-56%	-61%	-56%	-60%

*) scope 1 & 2 incl. zakelijk reizen

Gemiddeld 10% CO ₂ -reductie per jaar							
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CO ₂ -uitstoot in ton CO ₂	12.699	3.785	5.265	4.858	5.465	4.762	?
Norm maximale uitstoot	12.699	11.429	10.159	8.889	7.619	6.350	5.080

*) scope 1, 2 en 3

Vooruitkijkend naar 2025 heeft RVO vier focuspunten voor de CO₂PL, namelijk:

- Bepalen juiste governance-structuur door nieuwe organisatie-inrichting,
- De Meest Materiele Emissies (MME) van RVO in beeld brengen,
- Ketenganalyses herijken en/of vernieuwing op basis uitkomsten analyse,
- Samenwerking met het ministerie van EZ/KGG/LVVN intensiveren met de komst van het nieuwe handboek 4.0 voor de CO₂- prestatieladder van de SKAO om te komen tot een passende implementatie.

We zetten stappen in het behalen van onze ambitie om klimaatneutraal te zijn in 2030. Naast de inspanningen om de CO₂-uitstoot van onze bedrijfsvoering te verminderen, richten we ons op het vergroten van het bewustzijn van medewerkers over duurzaamheid en noodzaak tot verduurzaming.

RVO wil het pad naar reductie voorspelbaar houden met gemiddeld 10% reductie per jaar ten opzichte van ons basisjaar 2019. De info graphic laat zien dat in 2024 deze reductie nog steeds is gerealiseerd. Hiermee rekenen we ons niet rijk want het zal steeds lastiger worden om de uitstoot te realiseren om dat dit grotere wijzigingen vergt in onze werkwijze en de kantoren. De uitdaging in reductie doorvoering voor de komende jaren is dat deze komende maatregelen financiële consequenties hebben en medewerkers gaan raken. Desalniettemin noodzakelijk om een klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030 te realiseren.

Scope 3 exclusief zakelijk verkeer

Ontwikkeling is hier ook dalend in 2024 ten opzichte van 2023 op scope 3 door:

- Verdere vergroening energieverbruik ICT-uitstoot
- Stijging woon-werkverkeer
- Op nul zetten afval gegeven de data, relatief gezien kleine impact.

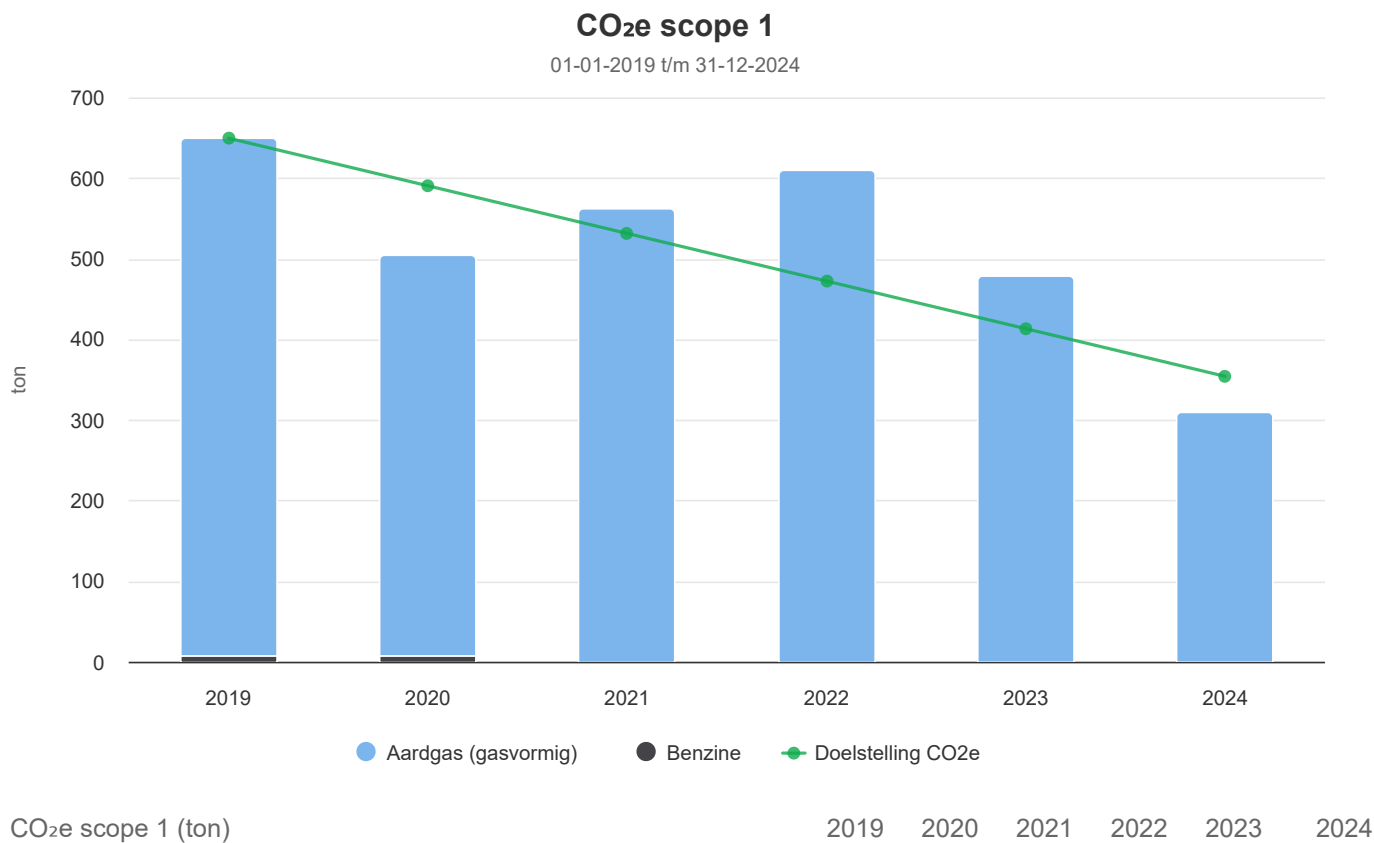
RVO wil reductiepaden per keten voorspelbaar houden, waarbij de reductie per keten als volgt is:

- Afval, 60% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 2019
- ICT, 10% CO₂-reductie in 2025 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware
- 100% CO₂-reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening)
- Hybride werken, 5% CO₂-reductie in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies veroorzaakt door woon-werkverkeer en het aanvullend energieverbruik in de huizen van RVO-medewerkers als gevolg van 40% thuiswerken (gemiddeld 2 uit 5 dagen).

Keten Afval: staat onder druk doordat er een stijging waarneembaar is voor wat betreft de restafval stroom (centrale opgave ministeriebreed). De aangeleverde data is niet van voldoende kwaliteit om gericht te sturen mede gezien het feit dat er niet tot brondocumenten kan worden herleid om juist inzage voor maatregelen te nemen. Daarom op nul gezet.

Keten ICT: zit op koers doordat energievoorziening is vergroend waardoor groot deel van de uitstoot zal komen te vervallen. Daarnaast is er onderzoek gestart naar optimaliseren van energieverbruik datacentra en zijn er met DICTU als leverancier contractuele afspraken gemaakt voor verdere verduurzaming van de dienstverlening.

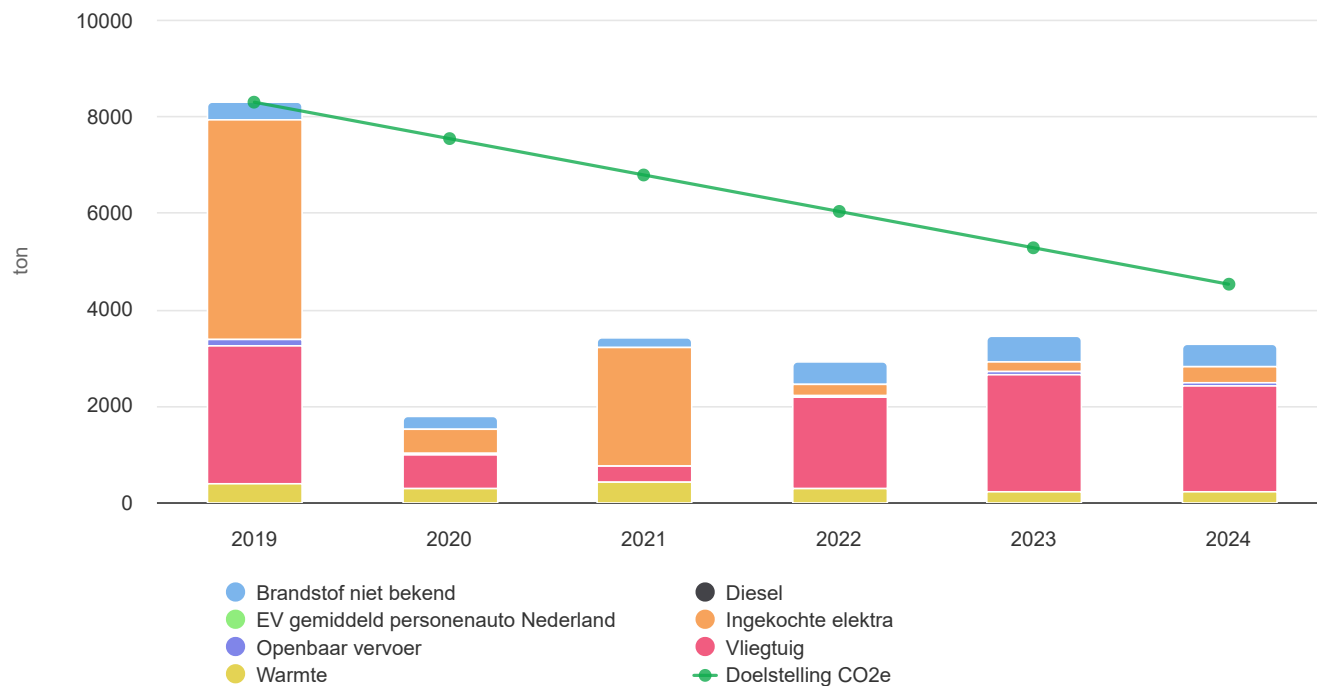
Keten Hybride werken: hier zetten we voor nu vooral in op woon-werkverkeer, waarbij door verduurzaming van deze kilometers de doelstelling kan worden bereikt. Hiermee is er nog werk te doen om de doelstelling te realiseren, omdat de uitstoot zonder verdere reductie de doelstellinglijn zal kruisen in de toekomst. Onderhandelingen over de verduurzaming CAO RIJK lopen en er zijn vervoerbewegingen onder medewerkers van privéauto-gebruik geïnterpreteerd om hierop maatregelen te formuleren.

CO ₂ e scope 1 (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aardgas (gasvormig)	642	499	561	610	477	310
Benzine	7	6			0	0
Totaal	649	505	561	610	477	310
Doelstelling CO ₂ e	649	590	531	472	413	354

CO₂e scope 2, inclusief zakelijk verkeer

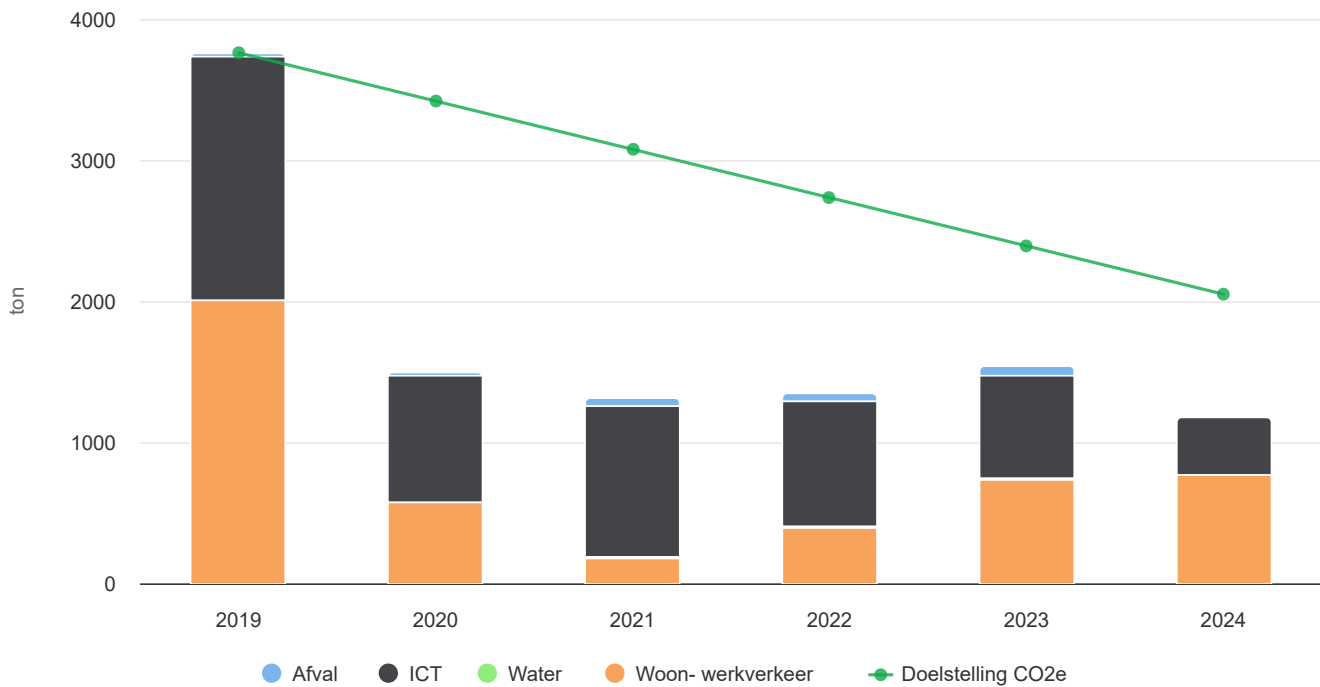
01-01-2019 t/m 31-12-2024

CO ₂ e scope 2, inclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brandstof niet bekend	380	270	202	461	547	480
Diesel						0
EV gemiddeld personenauto Nederland						0
Ingekochte elektra	4.550	503	2.459	242	188	320
Openbaar vervoer	122	36	6	29	57	64
Vliegtuig	2.868	686	329	1.877	2.443	2.203
Warmte	370	296	402	297	212	212
Totaal	8.289	1.790	3.398	2.907	3.446	3.279
Doelstelling CO ₂ e	8.289	7.535	6.780	6.026	5.272	4.518

CO₂e scope 3, exclusief zakelijk verkeer

01-01-2019 t/m 31-12-2024

CO ₂ e scope 3, exclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Afval	29	23	50	57	70	0
ICT	1.732	891	1.076	893	735	410
Water			4	10	3	0
Woon- werkverkeer	2.001	576	180	391	736	763
Totaal	3.761	1.490	1.310	1.350	1.545	1.173
Doelstelling CO ₂ e	3.761	3.419	3.076	2.734	2.392	2.050

4.4. Doelstellingen

Hoofddoelstelling voor RVO is een klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030. In hoofdstuk 4.3 is het verschil tussen einddoel en sub-doelstellingen inzichtelijk gemaakt. Voor het einddoel gelden dan de reductiepercentages lineair verdeeld in tussenjaren, zoals weergegeven in de twee tabellen in hoofdstuk 4.3. Inclusief de ketenanalyses (Afval, ICT en Hybride werken).

RVO heeft de volgende (sub)doelstellingen vastgesteld:

Bedrijfsvoering (scope 1 & 2, inclusief zakelijke dienstreizen)

1. In 2020 is het wagenpark 20% zero-emissie, in 2028 100%.
2. Voor zakelijke reizen (inclusief woon-werkverkeer) in 2030 50% CO₂-reductie ten opzichte van 2016 (voor RVO geldt 2019 als uitgangspunt)
3. 25% minder CO₂-uitstoot structureel ten opzichte van 2019 voor het zakelijk vliegverkeer door RVO.
4. Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030.
5. Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen.
6. Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen

Ketens (scope 3)

1. Afval, 60% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 2019
2. ICT, 10% CO₂-reductie in 2025 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware. 100% CO₂-reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening)
3. (concept) Hybride werken, 5% CO₂-reductie in 2024 ten opzichte van de emissies 2019 van Scope 3, veroorzaakt door woon-werkverkeer en het aanvullend energieverbruik in de huizen van RVO-medewerkers als gevolg van 40% thuiswerken (gemiddeld 2 uit 5 dagen).

RVO wil de eigen CO₂-uitstoot blijvend verminderen in de bedrijfsvoering maar ook in de ketens, door duurzamer te reizen en het aandeel hernieuwbare energie verder te vergroten. Daarnaast willen we samen met ketenpartners maatregelen nemen in de keten om ook die verder te verduurzamen.

4.5. Voortgang doelstellingen (per scope)

Scope 1

We zijn als RVO op koers. In de tabel in hoofdstuk 4.3 is zichtbaar dat de uitstoot op aardgasverbruik daalt en dat is onze enige bron onder deze scope.

Door gerichte acties binnen onze kantoren qua verbruik en uitfasering aardgasverwarmde kantoren door renovatie en/of nieuwbouw is dit te realiseren.

Scope 2 inclusief business travel:

We zijn als RVO nu weer op koers. In de tabel in hoofdstuk 4.3 is zichtbaar dat de uitstoot op de onderdelen vliegreizen en zakelijke mobiliteit daalt en verwarmen (gas en warmte) licht daalt.

Wel is er een stijging op elektriciteit doordat de tijdelijke locatie in Assen niet voorzien is van groene stroom. Dit betreft een tijdelijke situatie en zal in 2027 opgelost zijn.

De totale CO₂-uitstoot zit ruim onder het niveau van het basisjaar 2019 (pre-corona). Mede door vergroening van de elektriciteitsvoorziening.

Er zijn genoeg maatregelen getroffen om het gebruik van aardgas en elektriciteit te reduceren, in het bijzonder is er voor zakelijke reizen extra aandacht. Hiervoor is een 'plan van aanpak mobiliteit' opgesteld en is er een start gemaakt met de implementatie om grip te krijgen op vervoersbewegingen en die verder te verduurzamen.

Scope 3:

We zijn als RVO op koers. In de tabellen in hoofdstuk 4.3 is zichtbaar dat de uitstoot daalt en de totale CO₂-uitstoot onder het niveau van het basisjaar 2019 ligt.

Hieronder volgt de toelichting op de ontwikkeling per doelstelling.

4.6. Reductiedoelstelling wagenpark zero-emissie

RVO beschikt in 2024 niet over een eigen wagenpark zodat nu al aan de doelstelling voor 2028 100% zero emissie wordt voldaan.

4.7. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit (Auto zakelijk-OV)

Voor zakelijke reizen (inclusief woon-werkverkeer) is in het manifest afgesproken om in 2030 50% CO₂-reductie ten opzichte van 2019 te hebben gerealiseerd.

In 2024 was de CO₂-uitstoot door zakelijk reizen (inclusief woon-werkverkeer) 3.510 ton CO₂, 74% van de totale CO₂-emissie van RVO. De doelstelling om de CO₂-emissie te halveren ten opzichte van 2019 is in 2024 nog niet gehaald en ligt op 35%. Ten opzichte van 2023 is de CO₂-uitstoot in 2024 gedaald met 5%. Het belang van succes op de

doelstelling zakelijk reizen, is met name de voorbeeldrol die de Rijksoverheid heeft. Halen we deze doelen niet, dan geven we maatschappelijk een verkeerd signaal af. Nog niet gehaald, in 2024 was de reductie 35%.

Het zakelijk vliegen en dan het gebruik van de privéauto voor woon-werkverkeer en dienstreizen zijn verantwoordelijk voor het grootste aandeel in de CO₂-uitstoot van het zakelijk reizen.

De faciliteiten voor het zakelijk reizen zijn via de Rijksbrede inkoopstrategieën door de desbetreffende inkoopcategorieën geregeld. De categorieplannen bieden de basis voor contracten om zakelijk reizen en verblijf duurzaam te regelen. Het is dan onder meer aan RVO om dit verder in te regelen.

Dienstreizen gemaakt met de privéauto (in km)

	2019 S1 (Halfjaar)	2022 S1 (Halfjaar)	2023 S1 (Halfjaar)	2024 S1 (Half jaar)
Dienstreizen(km) S1	887.498	1.126.440 (+ 27%)	1.442.216 (+ 63%)	1.283.184(+46%)
Dienstreizen(km)S2	1.032.008	1.195.642 (+14%)	1.292.489(+20%)	1.167.878(+13%)
totaal (km)	1.919.506	2.322.082(+21%)	2.734.705(+42%)	2.451.062(+27%)

(bron. Smarttrackers)

Het zakelijk reizen met een privéauto is met 27% gestegen ten opzichte van referentiejaar 2019, maar er is nu wel een daling waarneembaar van 15% ten opzichte van 2023 op basis van gereden kilometers. Zakelijk reizen met de priveauto is met 480 ton CO₂-uitstoot verantwoordelijk voor 13% van de totale CO₂-uitstoot. Om de oorzaak van het gestegen gebruik van de privéauto voor dienstreizen te achterhalen, is er bij RVO een enquête uitgezet over de motivatie voor privéauto-gebruik. Hieruit bleek dat mensen voornamelijk de privéauto zakelijk gebruiken voor overleggen, cursussen en bedrijfsuitjes. Het openbaar vervoer noemden medewerkers als onhandig in veel situaties, vanwege slechte verbindingen, lange reistijd of eindbestemmingen die moeilijk te bereiken zijn met het ov.

De kantoorpanden van RVO zijn in principe goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Het Rijk stimuleert medewerkers om met het ov te reizen en geeft ze hiervoor een shuttel mobiliteitskaart. Middels een pilot vanuit het project Verduurzaming CAO Rijk worden de mogelijkheden op de kaart uitgebreid met deelfietsen, -scooters en -auto's. Daarnaast zijn er collega's die gezien aard van de werkzaamheden gebruik maken van een auto. Om het gebruik van de privéauto voor dienstreizen terug te dringen, blijven we de voortgang periodiek onder de aandacht brengen.

OV Binnenland

In 2024 stootten we door het reizen met ov in eigen land 64 ton CO₂ uit. Onder meer door vergroening van de Nederlandse Spoorwegen was de CO₂-uitstoot voor binnenlands reizen met de trein 48% minder ten opzichte van het referentiejaar 2019. Wel is er een toename van 1% ten opzichte van 2023. De trein is veruit het meest gebruikte ov-reismiddel.

Ook de CO₂-uitstoot van het zakelijk binnenlands reizen met het ov in het algemeen is t.o.v. 2019 zo'n 47,5 % afgenomen. Ten opzichte van 2023 is de CO₂-emissie in 2024 zo'n 5,5 % toegenomen. Dat komt door meer reizen met ov en een toename van het gebruik van Greenwheels-auto's. Dat blijkt ook uit de uitsplitsing van scope 2 categorieën.

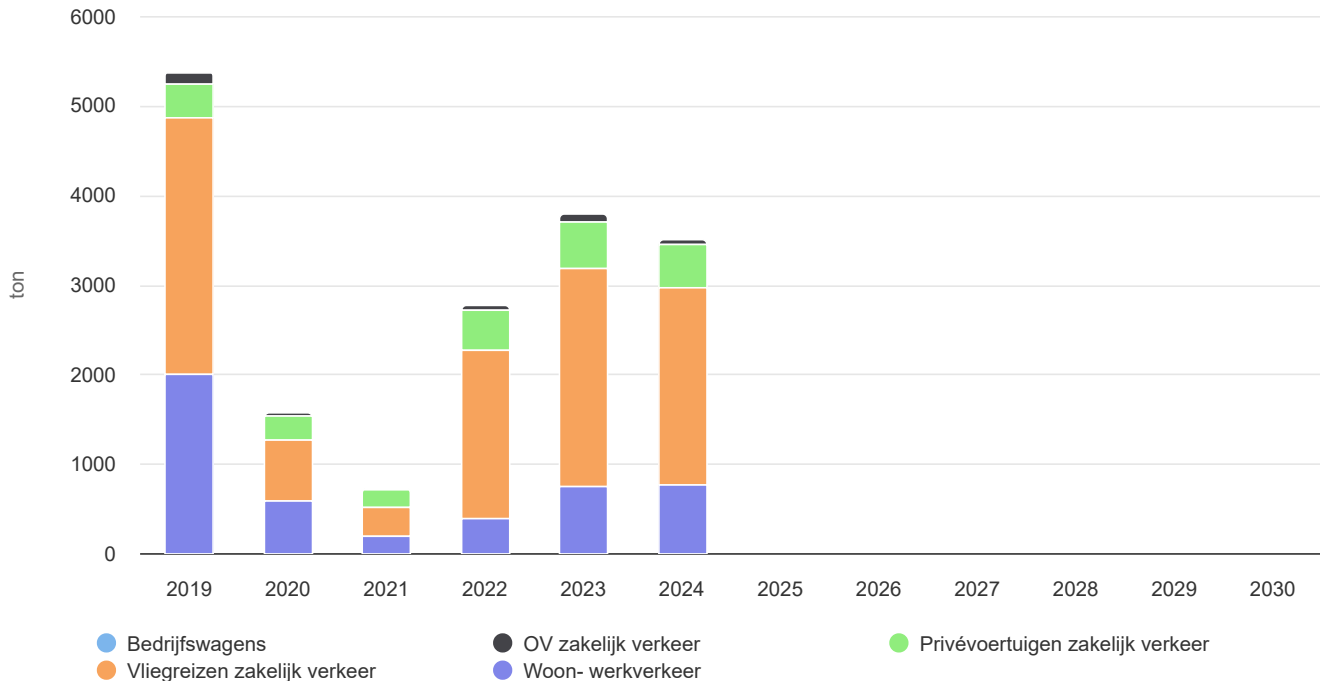
Conclusie

Het aantal vliegreizen en dienstreizen gemaakt met privéauto neemt af. Het beleid binnen het Rijk is te kiezen voor ov. Het aantal kilometer ligt nog wel boven het afgesproken peiljaar 2019. Door de daling van de kilometers daalt de uitstoot, maar om te reduceren zijn maatregelen nodig. Met name voor vliegreizen want die maken het grootste deel uit van de uitstoot. Om de reductieontwikkeling verder te brengen hebben we een 'plan van aanpak mobiliteit' opgesteld met de focus op vliegreizen.

In 2030 -50% CO ₂ -uitstoot van zakelijke mobiliteit*						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CO ₂ -uitstoot zakelijke reizen in ton CO ₂	5.378	1.574	717	2.760	3.782	3.510
afname in % t.o.v. 2019	0%	-71%	-87%	-49%	-30%	-35%
afname in % t.o.v. 2016	18.583				-80%	-81%
* RVO hanteert een hogere ambitie en hebben 2019 als basis gekozen i.p.v. 2016 (betreft hele ministerie)						

CO₂e zakelijk reizen en woon-werkverkeer

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.8. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit (vliegreizen)

Zakelijk vliegen was in 2024 verantwoordelijk voor 61% van onze CO₂-uitstoot (scope 1&2 incl. zakelijk reizen). De doelstelling van RVO als onderdeel van EZ/KGG en LVVN, de gezamenlijke bestuursraad en het bestuurlijk overleg van het toenmalige EZK en LNV hebben in 2021 besloten om structureel 25% minder CO₂-uitstoot te willen genereren door vliegen ten opzichte van 2019.

Dit is nodig om het doel van 50% CO₂-reductie op zakelijk reizen en het doel 'klimaatneutraal voor 2030' te kunnen behalen als Rijk.

We hebben in 2024 iets minder vliegreizen gemaakt dan in 2023. Dit veroorzaakte in 2024 2.203 ton CO₂-uitstoot, dat is bijna 23% reductie ten opzichte van vliegen in 2019 (2.868 ton CO₂-uitstoot).

Door rijksbrede deelname aan het KLM Corporate Sustainable Aviation Fuel (SAF) programma van Air France-KLM vliegt RVO voor een deel van onze vliegreizen met duurzame vliegtuigbrandstof.

Bovendien krijgt elke vliegreis voor zakelijk verkeer door rijksbeambtenaren standaard CO₂-compensatie door de Climate Neutral Group. Dit geldt binnen de CO₂-Prestatieladder niet als CO₂-reductie en wordt daarom niet meegenomen.

Voor de Rijksoverheid is Travelpoint, het reis- en declaratieplatform van de Rijksoverheid, halverwege 2023 in werking gesteld. De basis van dit platform werkt nu, en de komende tijd volgen er nieuwe functionaliteiten die bijdragen aan het verder verduurzamen van de reizen van ambtenaren van de Rijksoverheid. Door uitgelopen migratie en compatibiliteitsproblemen is de kwaliteit van de data over internationale dienstreizen in 2024 mogelijk lager dan voorgaande jaren, maar voor RVO acceptabel.

RVO heeft sinds enkele jaren een checklist internationaal reizen, om de reiziger te helpen de meest duurzame keuze te maken. Hier hebben we medewerkers en managers op gewezen. In 2025 starten we een pilot voor reizigers om vrijwillig economy class te vliegen daar waar ze eigenlijk businessclass mogen vliegen.

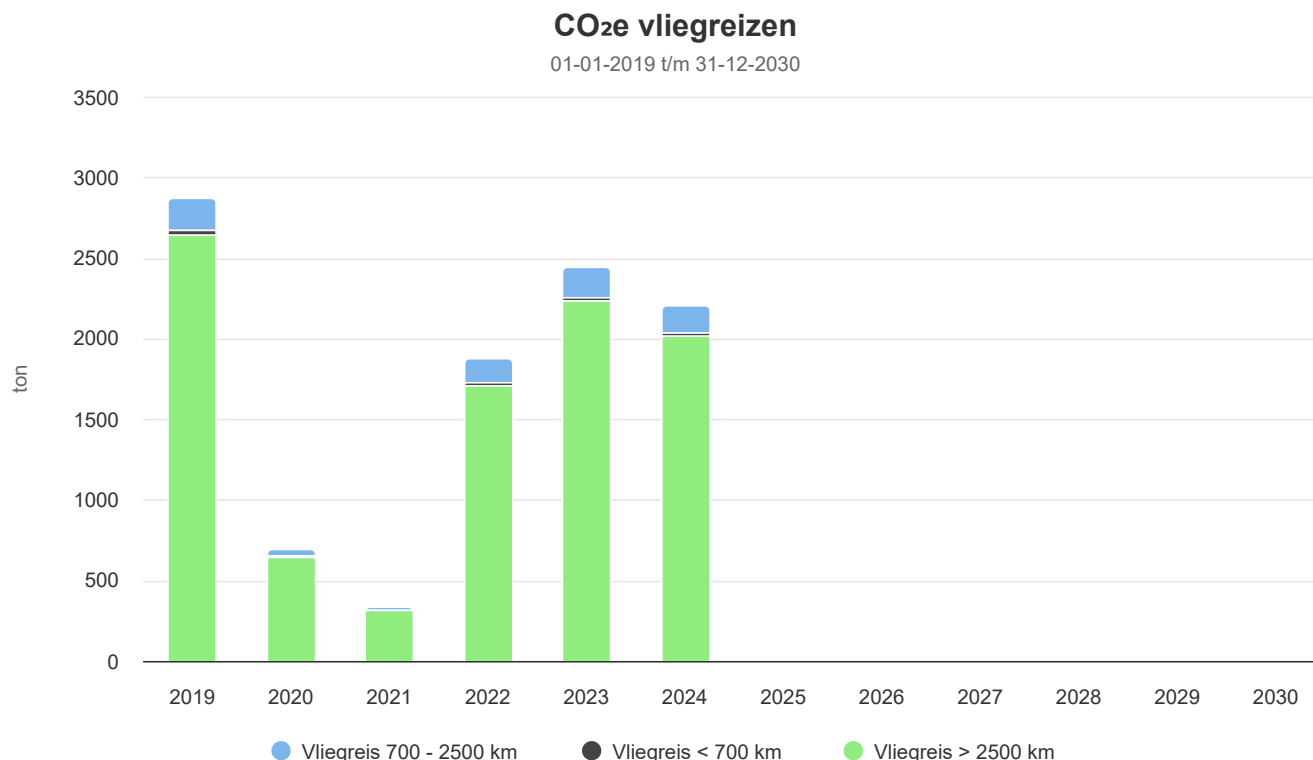
Conclusie

In 2022 haalde RVO het doel van 25% minder vliegen. In 2023 hebben we die norm overschreden. In 2024 komt RVO uit op 23% ten opzichte van 2019. Gezien het aandeel in de uitstoot door vliegreizen in de footprint, heeft dit een grote impact

en zorgt voor ruimte om doelstelling te realiseren.

We zitten dus net boven ons streefpercentage van 25% minder CO₂-uitstoot ten opzichte van 2019 voor het zakelijk vliegverkeer door RVO, waardoor we bijna weer aan de doelstelling voldoen. Er is een actieplan opgesteld om deze stroom nader te monitoren voor de komende periode en dit in ieder geval vast te houden. Om daarna te komen met uitvoering van verdere gerichte maatregelen om te reduceren, zodat de doelstelling wordt gerealiseerd.

Structureel -25% CO ₂ -reductie vliegverkeer						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CO ₂ -uitstoot vliegen	2.868	686	329	1.877	2.443	2.203
afname in % t.o.v. 2019	0%	-76%	-89%	-35%	-15%	-23%

4.9. Reductiedoelstelling Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030

Voor 2030 hebben we als doelstelling dat al ons elektriciteitsverbruik van hernieuwbare energie afkomstig is. Daarvoor zijn we heel goed op weg, met een groeiend percentage tot inmiddels 98% in 2024.

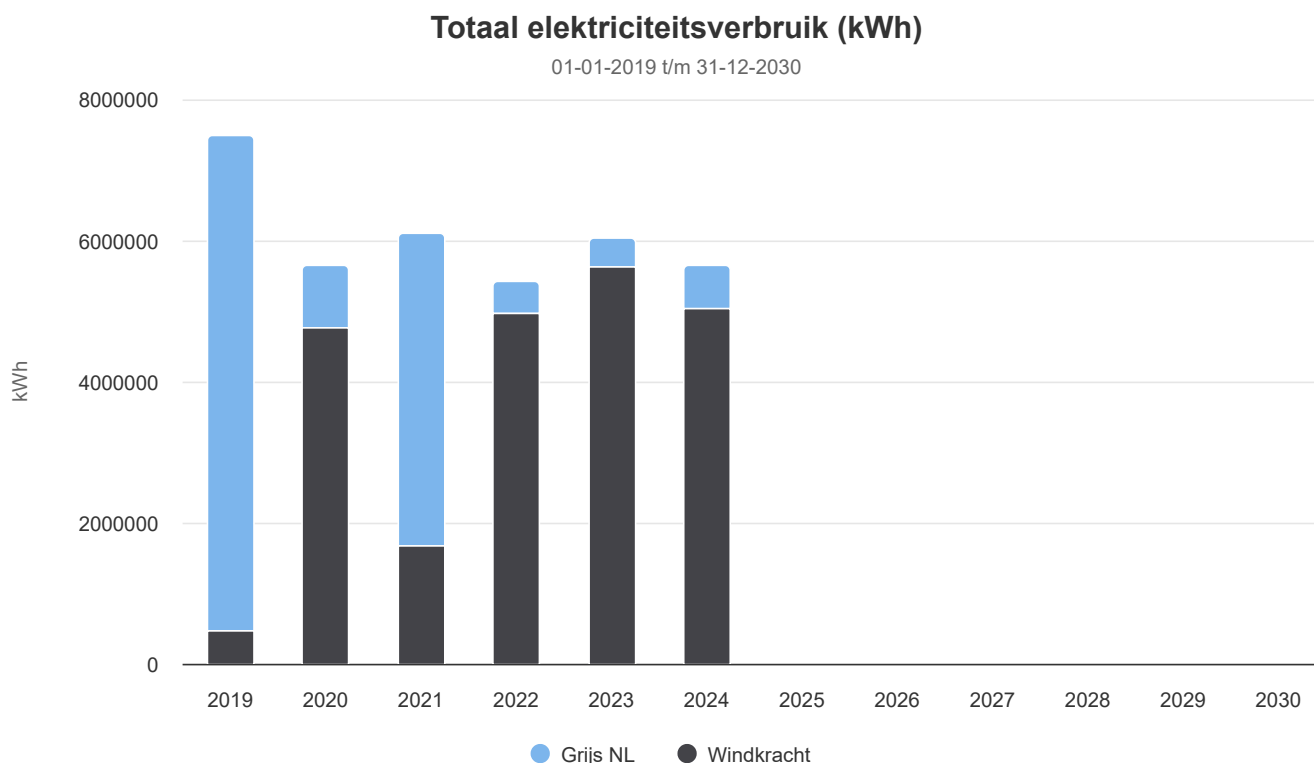
De CO₂-uitstoot als gevolg van het elektriciteitsverbruik is in 2020 en 2021 enorm gedaald als gevolg van een uitgevoerde maatregel. Voor de verschillende panden van RVO is de elektriciteit vergoend, met garantie van oorsprong (GVO's) voor groene stroom via Rijksvastgoedbedrijf (RVB) bij rijkslocaties en voor huurpanden via de verhuurder. Dit heeft voor een daling van 98% gezorgd t.o.v. 2019.

Er is nog een deel grijze stroom doordat tijdelijke locatie in Assen geen groene stroom heeft, medio 2026 zal in de nieuwe locatie gebruik worden gemaakt van groene stroom.

Conclusie

Op dit moment is 98% van het elektriciteitsverbruik van RVO hernieuwbaar. Het verder vergroenen van de grijze stroom is nog niet geregeld voor het (tijdelijke) huurpand Schepersmaat in Assen. Met het betrekken van de nieuwe locatie die voorzien is van groene stroom kan de doelstelling gerealiseerd worden. We blijven ons inspannen om alle energiecontracten van onze (huur)panden, in overleg met gebouwbeheerders en andere huurders, structureel aan te passen naar Nederlandse groene stroom.

In 2030 100% elektriciteitsverbruik hernieuwbaar						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
GJ elektriciteitsverbruik*	26.952	20.367	21.698	19.554	21.698	20.311
% hernieuwbaar	46%	65%	58%	61%	82%	98%

4.10. Reductiedoelstelling: gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen

Bij energieverbruik van de panden moet onderscheid gemaakt worden tussen het elektriciteitsgebruik en verwarming (gas en warmte). De panden zijn niet in eigendom van RVO. Daarom hebben we als RVO een beperkte invloed op het terugdringen van het verbruik als gebruiker van de installaties die in de gebouwen worden gebruikt.

De primaire verantwoordelijkheid ligt bij het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Het Rijksvastgoedbedrijf heeft op basis van de monitoring van het energieverbruik een energieanalyse gemaakt. Met deze energieanalyse is bekeken welke besparingen op pandniveau te behalen zijn. Voor de daadwerkelijke uitvoering van deze maatregelen zijn wij als RVO afhankelijk van het RVB (Route kaart 3.0). Daarnaast is voor de rijks panden een portefeuilleplan opgesteld ('Verduurzaming Rijksportefeuille') onder regie van het RVB. Daarnaast heeft het RVB zich bij de Dutch Green Building Club (DGBC) gecommitteerd aan de doelstelling om de hele portefeuille op 'Paris Proof' norm te brengen.

Als gebruiker hebben we echter wel invloed op het energieverbruik in de gebouwen, als het gaat om de temperatuurinstelling op de afdelingen, inrichting en gebruik van de gebouwen.

Voor de overige huurpanden is er ook een inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden. Hier is de verhuurder verantwoordelijk en zijn wij als gebruiker indirect betrokken. Ook hiervoor zijn in het kader van EED plannen opgesteld.

Als algemene doelstelling voor het energieverbruik hadden we een energiebesparing van gemiddeld 2% per jaar. Het verbruik van aardgas, stadswarmte en elektriciteit voor de panden waarin RVO zit, is samen verantwoordelijk voor ruim 23% van de CO₂-footprint. In 2024 was de CO₂-reductie van het energieverbruik in de kantoren 31% ten opzichte van 2019.

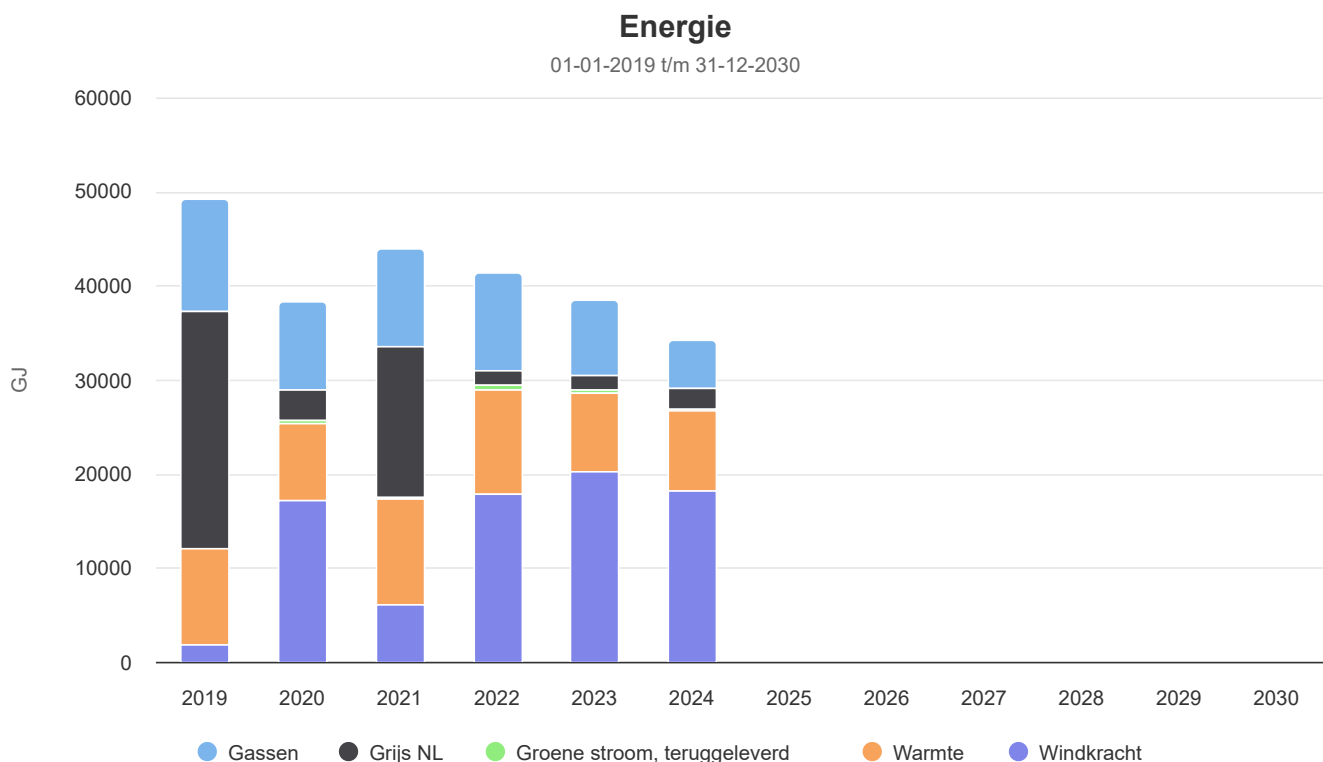
Conclusie

Er is meer gereduceerd dan ons doel voor 2024 van 10%. Het verbruik daalt en ligt onder de doelstelling, maar alertheid is geboden om te zorgen dat verduurzamingsplannen worden doorgevoerd. Zeker omdat door het gebruik van garantie van oorsprong (GVO's) uitstoot niet zichtbaar is bij meer verbruik.

Het feit dat een deel van onze kantoren nog bestaat uit verouderde panden en installaties die niet 'slim' in te regelen zijn, is een kans om verbruik verder terug te dringen. De nieuwbouw en renovatie van onze kantoren (Assen, Zwolle en Den Haag), waarbij we verbeterde isolatie aanbrengen en instelbare installaties plaatsen, zal reductie van de uitstoot mogelijk maken.

De resultaten voor energieverbruik afname elektra, warmte en gas zie hieronder.

Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
GJ energieverbruik kantoren**	49.176	37.890	43.623	40.922	38.124	33.862
reductie in % t.o.v. 2019	0%	-23%	-11%	-17%	-22%	-31%

4.11. Reductiedoelstelling: gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.

Voor de vastgoedportefeuilles van het Rijk vormen routekaarten de basis voor het verduurzamen van de rijksgebouwen. Ook een deel van de panden van RVO valt hieronder. Voor onze gebouwen in de portefeuille is een routekaart beschikbaar (locatie Assen, Zwolle, Utrecht (Nijenoord) en Roermond). Panden worden op natuurlijke momenten op de 'Paris Proof' norm gebracht.

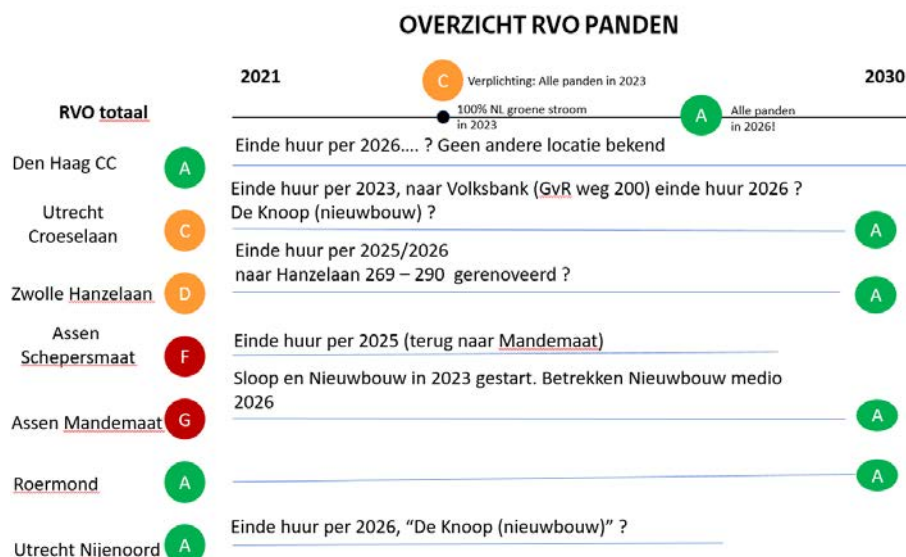
Een bestaand kantoorgebouw mag dan vanaf 2040 maximaal 70kWh per m2 gebruiksoppervlak per jaar verbruiken.

RVO huurt ook panden die niet in de vastgoedportefeuille van het Rijk zitten, de zogenaamde "Specialties" (gehuurde panden niet als eigenaar het Rijk), deze panden vallen niet onder de routekaart van het Rijk. De verantwoordelijkheid ligt bij beheerder/ eigenaar (locatie Den Haag en Utrecht (Graadt van Roggenweg)). Ook voor deze panden lopen verduurzamingsplannen. Voor de locatie Den Haag streeft de eigenaar ernaar om pand ook op de 'Paris Proof' norm te brengen.

Twee panden van RVO hebben een laag energielabel. Het gaat om de locaties in Assen (label G) en Zwolle (label D). Voor beide locaties zijn nieuwbouw en verbouwingsplannen in (voor)bereiding en uitvoering. De locaties in Assen, Zwolle en Roermond (en het magazijn niet significant) gebruiken gas.

Het streven is om de locaties van het gas af te krijgen. Voor Assen en Zwolle zijn daar mogelijkheden toe door nieuw en verbouwplannen. Vooralsnog zijn die er nog niet voor Roermond.

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) hanteert onderstaande tijdlijn als overzicht van de duurzaamheidsdoelen tot 2050. Ze nemen duurzaamheidsmaatregelen op natuurlijke momenten, waarmee we zoveel mogelijk op portefeuilleniveau aan de doelen voldoen. Door een wisseling in het kantoren bestand van RVO zijn er verschillen in verbruik zichtbaar, afhankelijk van het gasverbruik van de locaties.

RVB maakt een planning en realiseert de maatregelen op een natuurlijk moment wanneer het financieel en technisch mogelijk is. Er vindt een afweging plaats bij het opstellen van een Meerjaren Onderhouds- en Investeringsprogramma (MOIP) en nu ook met het portefeuilleplan verduurzaming rijksgebouwenportefeuille.

De panden waarin RVO is gehuisvest, worden verwarmd met aardgas, stadswarmte en WKO. De panden die verwarmd worden met gas zorgen voor 9% van de uitstoot voor het verwarmen van de panden. De CO₂-uitstoot als gevolg van het verwarmen met aardgas is met 57% gereduceerd ten opzichte van 2019. Mede door het verlaten van de locatie Mandemaat in Assen. Met de reductie op het gasverbruik zijn we op weg, maar afhankelijk van de nieuwe huisvestingslocaties. Het streefdoel voor 2024 was 15% reductie ten opzichte van 2019. Dit hebben we ruim gehaald en zitten we op het streefdoel van een reductie van 30% in 2030.

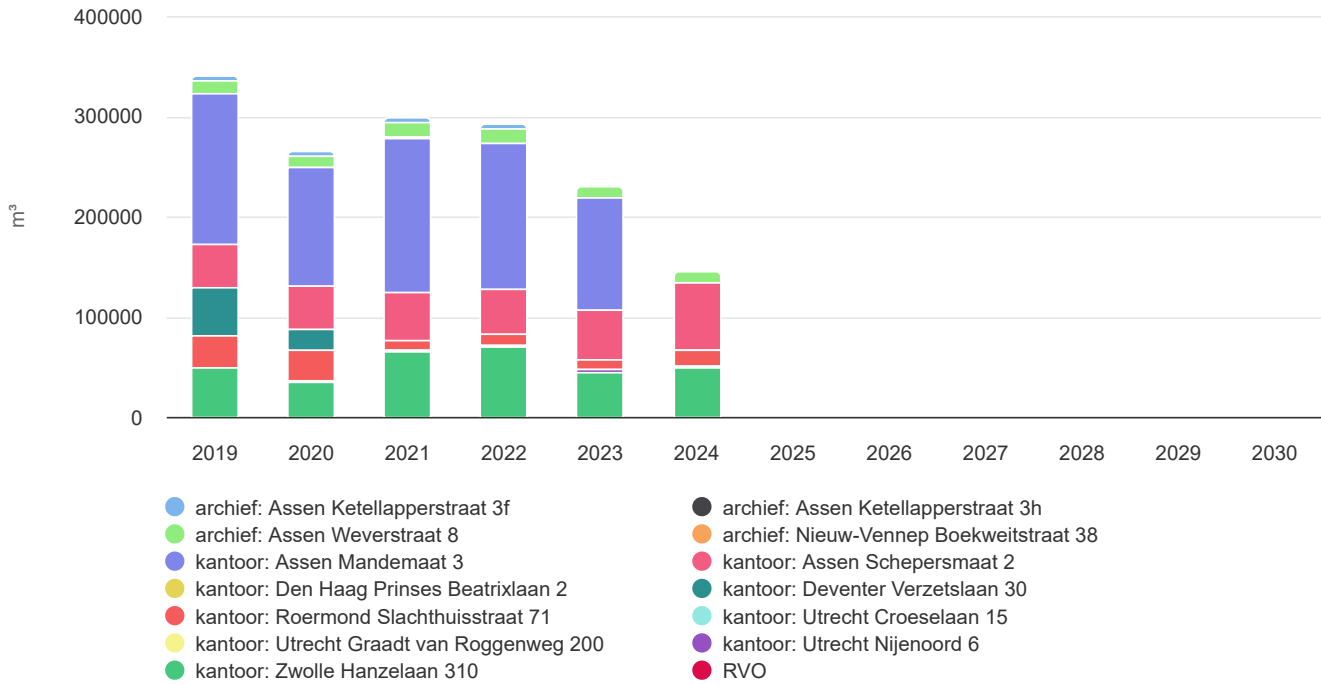
Conclusie

De panden van de RVO voldoen aan het energielabel A uiterlijk in 2030 en zijn daarmee energiezuiniger. Alertheid is geboden om te zorgen dat plannen volgens planning worden gerealiseerd en wij als RVO gebruik mogen maken van de op te leveren duurzame panden. De reductiedoelstelling is bereikt en kan worden gecontinueerd door RVO.

In 2030 -30% gasverbruik van kantoren						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
M3 aardgasverbruik	339.672	264.664	297.804	292.750	229.595	145.172
reductie in % t.o.v. 2019	0,0%	-22,1%	-12,3%	-13,8%	-32%	-57%

Aardgasverbruik

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.12. Reductiedoelstelling Afval (Scope 3)

Per 1 januari 2023 worden de afvalstromen van de Rijksoverheid anders verwerkt, met een nieuwe contractpartij Seenons. In de nieuwe opzet worden de stromen centraal gerapporteerd op locatieniveau. De rapportage over 2024 is niet volledig en niet in de brondocumenten is te herleiden. De stromen zijn door Concern Dienst Verleners niet per locatie inzichtelijk gemaakt tot op brondocument niveau. Daarom zijn de gegevens niet betrouwbaar en geven ze onvoldoende inzicht. Afvalzorg is volop bezig om dit in te regelen. Het ontbreekt daarmee bij RVO wederom aan verdiepend inzicht in de stromen om gericht bij te sturen. De doelstelling voor afval is 60% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 2019 kan daarmee niet worden gerealiseerd. We hebben deze stroom op nul gezet. Het betreft de kleinste stroom binnen de in beeld gebrachte totale uitstoot van RVO en daarmee is dit voor nu acceptabel.

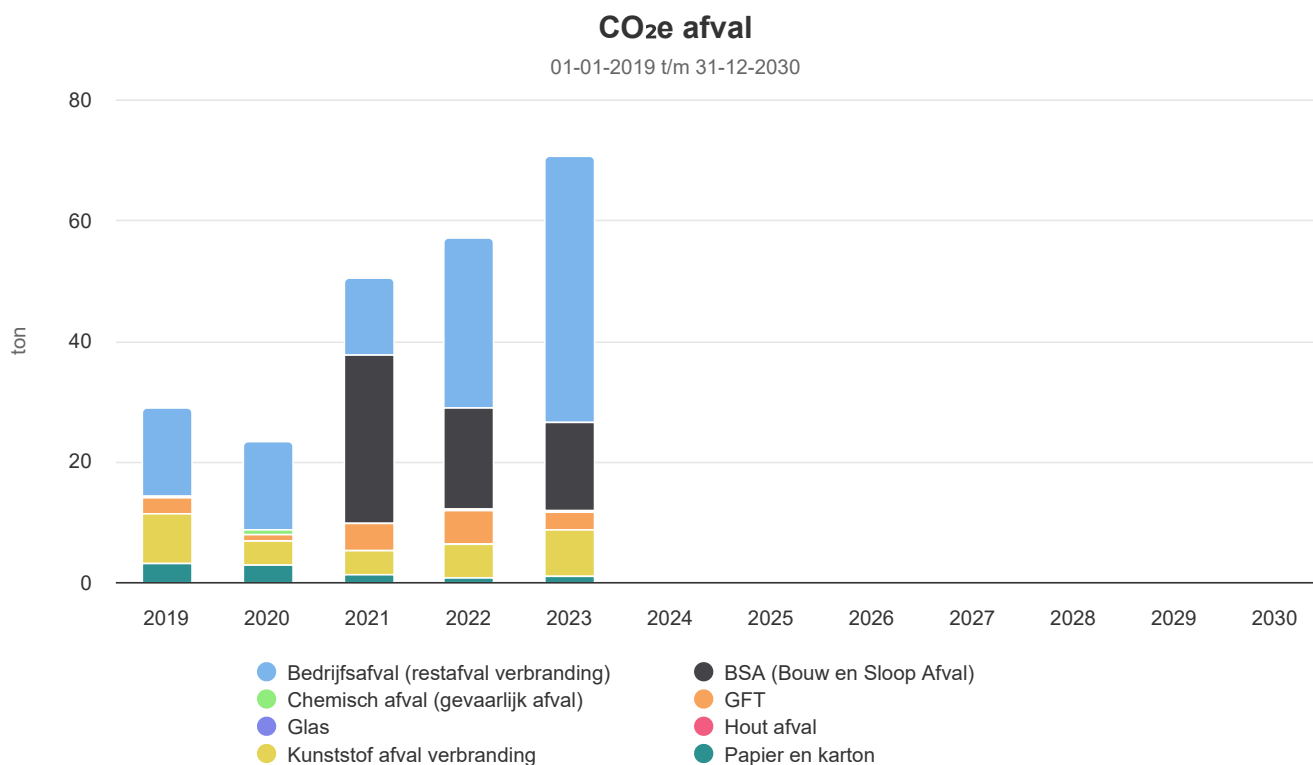
Conclusie

De data is niet betrouwbaar genoeg om gericht bij te sturen. De uitstoot is niet meegenomen voor RVO specifiek van is er een overall percentage opgenomen ministerie breed en dat bedraagt 63%. Het treffen van gerichte maatregelen op RVO is zo niet mogelijk om effecten te meten.

Per locatie zullen wij de Concern Dienst Verleners wel blijven bevragen de nodige inzage in de stromen te bieden en periodiek hierover te rapporteren. Daarmee kan op termijn RVO nader analyseren op welke wijze betere scheiding is te organiseren.

De stijging over meerdere jaren is dusdanig groot dat er aanleiding is om de ketenanalyse te herijken. We doen dat in combinatie met het actualiseren van de Meest Materiele Emissies van RVO om zo een actueel beeld te bepalen en ketenanalyses indien nodig aan te passen cq. te vervangen.

Afval						
60% CO ₂ -reductie in 2025 ten opzichte van 2019						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CO ₂ -uitstoot Afval	29	23	50	57	70	0
afname in % t.o.v. 2019	0%	-21%	72%	97%	141%	-100%

4.13. Reductiedoelstelling ICT (Scope 3)

We slagen er steeds beter in om te bepalen hoeveel apparaten nieuw worden aangeschaft door RVO en welke we gebruiken. Dit komt voornamelijk doordat DICTU de apparaten voor verschillende diensten inkoopt. Apparaten kunnen uitgewisseld worden tussen de verschillende diensten. RVO heeft dan niet meer inzichtelijk wanneer deze apparaten zijn aangeschaft. De productie van nieuwe apparatuur is verantwoordelijk voor (naar schatting) zo'n 40-50% van de CO₂-uitstoot door ICT.

Daarnaast is de data nog niet specifiek genoeg, doordat toedeling van apparatuur (onder meer printers) niet volledig betrouwbaar is. We zetten in overleg met DICTU in om dit per locatie in beeld te brengen. In theorie is dit nu al mogelijk.

Daarnaast hebben we met DICTU afspraken kunnen maken over het verduurzamen van de dienstverlening middels contractuele afspraak met naast inspanningverplichting ook resultaatverplichting waarop gerapporteerd gaat worden.

Elektriciteit is alleen het verbruik van datacentra die RVO nu gebruikt. Het energieverbruik wordt per serverrack gerapporteerd. Deze worden gebruikt door alle diensten van EZK. Voor RVO is een schatting gemaakt op basis van de hoeveelheid FTE, om verbruik te kwantificeren.

De datacenters hebben sinds 2024 volledig de overstap gemaakt naar hernieuwbare energiebronnen van Nederlandse oorsprong en daardoor is de CO₂-uitstoot gereduceerd tot nul.

Daarnaast is er een LEAP-onderzoek uitgevoerd (Lower Energy Acceleration Program) om besparing te realiseren. Met name door applicaties uit te faseren en serverinrichting te optimaliseren. De grootste energiebesparing is te halen door oudere servers en switches te vervangen. Sinds 2024 loopt er een aantal projecten om het aantal servers en switches te verminderen en tegelijkertijd over te gaan naar nieuwere en energiezuinigere types. In 2025 krijgen deze projecten een vervolg.

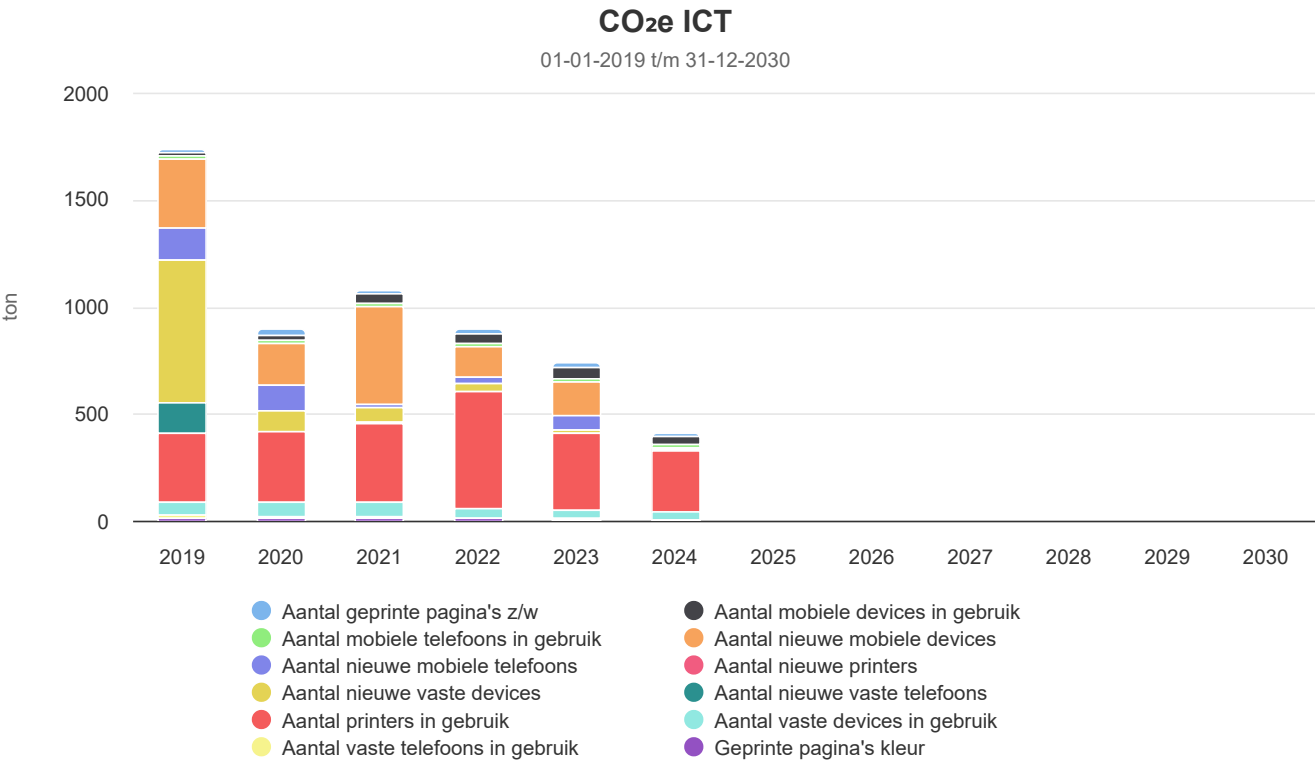
In 2024 heeft DICTU een werkwijze ontwikkeld om inzicht te krijgen in het infrastructuurgebruik van applicaties (geheugen en opslag). Dit initiatief heeft als doel het bereiken van een duurzamer gebruik van de interne capaciteit. Door de capaciteitsreservering versus het werkelijke gebruik te optimaliseren, maken applicaties efficiënter gebruik van het geheugen en de opslag.

Conclusie

Het duurzaam inkopen van devices, verlengen van de gebruikstermijn, inzet op hergebruik na het einde van de gebruikstermijn en reduceren van apparatuur, zorgt voor reductie. Het verkrijgen van betrouwbare data gaat steeds beter in onderlinge samenwerking met DICTU en het optimaliseren van de inrichting van registratieplatformen zorgt voor meer inzicht. De te maken reductiedoelstellingen zijn gerealiseerd met een kanttekening voor de betrouwbaarheid van de data.

Met de vertegenwoordigers van datacentra is stroomvoorziening middels groene stroom (NL opgewekt) doorgevoerd. De doelstelling 100% CO₂-reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening) is daarmee behaald.

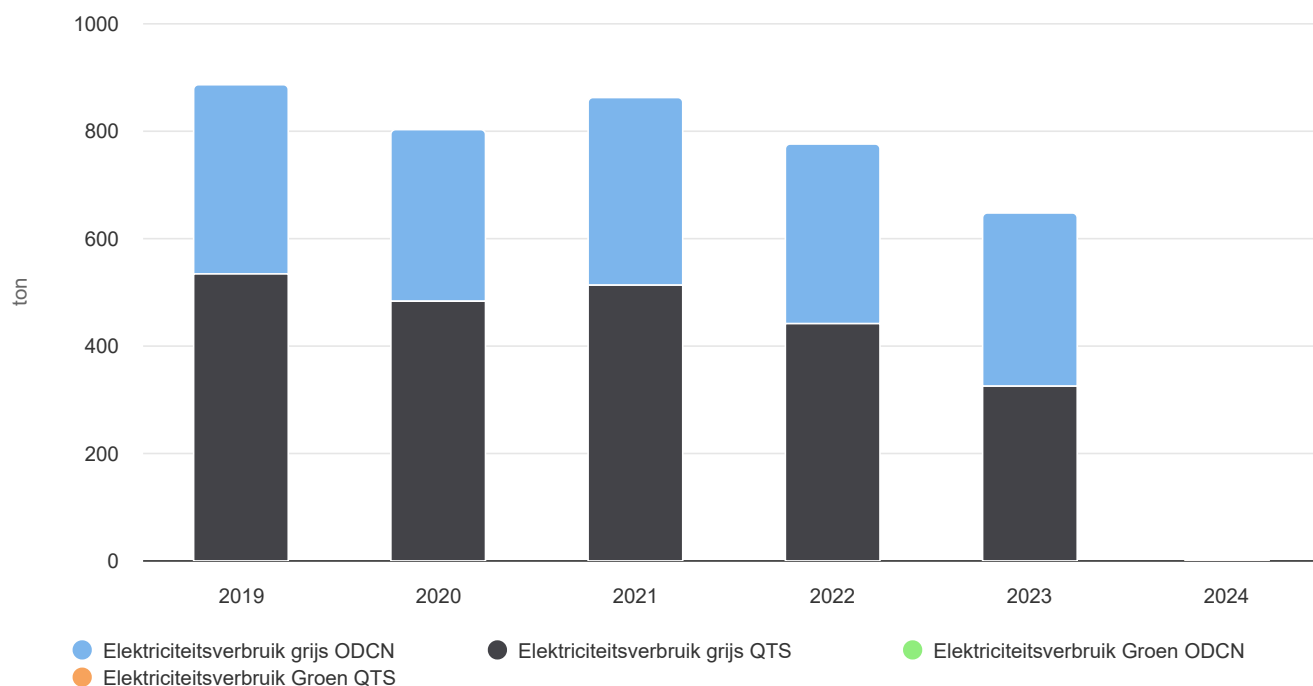
10% CO ₂ -reductie in 2025 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CO ₂ -uitstoot ICT (Winning, Prod. en verw. hardw.)	1.732	891	1.076	893	703	411
afname in % t.o.v. 2019	0%	-49%	-38%	-48%	-59%	-76%

100% CO ₂ -reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening)						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CO ₂ -uitstoot ICT (Datacenter)	886	801	862	775	646	0
afname in % t.o.v. 2019	0%	-10%	-3%	-13%	-27%	-100%

CO₂e energieverbruik datacentra (uitstoot)

01-01-2019 t/m 31-12-2024

4.14. Reductiedoelstellingen Duurzaam Hybride werken (Scope 3)

Hybride werken heeft veel aandacht in de organisatie; meerdere onderdelen houden zich bezig met deze ontwikkelingen. Gesprekken lopen met belanghebbenden om CO₂-reductie op de agenda te houden. Gesprekken zijn gestart met ketenpartners op het gebied van duurzaam hybride werken, over hoe uitstoot voorkomen kan worden van woon-werkverkeer en inrichting van de thuiswerkplek. Het is niet de bedoeling de uitstoot van kantoor naar de privéwoning van medewerkers te verplaatsen. Hier zal bij maatregelen rekening mee worden gehouden. Middels het project verduurzaming CAO RIJK zorgt Denk Doe duurzaam voor mogelijkheden om verder te verduurzamen.

1	2019 (Halfjaar)	2022(Halfjaar)	2023(Halfjaar)	2024(halfjaar)
woon-werk S1 (km)	4.090.099	839.989(-79%)	1.679.740(-59%)	1.915.538(-53%)
Woon-werk S2	4.259.246	967.007(-77%)	1.643.054(-61%)	1.555.070(-63%)
Totaal	8.349.345	2.774.003	3.322.794	3.470.608
woon-werk fiets S1(km)		172.558	317.782(+84%)	367.007(+113%)
woon-werk fiets S2		215.742	352.420(+63%)	342.104(+60%)
Totaal		388.300	670.202	709.111

(bron; Smarttrackers)

Woon-werkverkeer

Het aantal woon- werkkilometers neemt nog toe ondanks het beleid binnen het Rijk om te kiezen voor ov. Wel is een daling waarneembaar in het tweede halfjaar van 2024. Het aantal kilometers ligt nog wel onder het afgesproken aantal in peiljaar 2019. Via de CAO- onderhandelingen loopt sinds september 2021 een pilot om, onder bepaalde voorwaarden, via het IKB een leasefiets (elektrische fiets of speed pedelec) aan te schaffen voor woon-werkverkeer en zakelijke afspraken. Sinds september 2021 hebben 150 RVO-ers hier gebruik van gemaakt, waardoor de fietskilometers toenemen. Dat is zichtbaar in de tabel.

Daarnaast loopt er via project Verduurzaming CAO Rijk voor bredere inzet van onder andere deelmobiliteit(auto's).

De CO2 emissie veroorzaakt door Woon-werkverkeer reizen met de privé auto is afgenomen met 62% ten opzichte van 2019, maar neemt met toe 1% toe ten opzichte van 2023 (marginaal). Het woon-werkverkeer met de privé auto draagt met 763 ton CO₂-uitstoot voor 16% bij aan de totale CO₂-uitstoot van RVO in 2024.

Vergroenen privé woning

Hier voor loopt het project verduurzaming CAO RIJK. Onderdeel is de 'Groen -regeling medewerker', die in de cao van het Rijk ruimte biedt voor duurzaamheidsinvesteringen in de woning, via het IKB. Het project loopt nog, al is uitbreiding van de mogelijkheden voor verduurzaming van de woning met de Groen-regeling nog niet opgenomen in de cao en heeft het geen prioriteit gekregen.

In de grafiek bevat ICT het energieverbruik van mobiele telefoons en devices van RVO. Met een schatting voor thuisgebruik van de apparatuur.

De (concept-)doelstelling voor Hybride werken is: 5% CO₂-reductie in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies veroorzaakt door:

1. Minder woon-werkverkeer;
2. Energieverbruik in de huizen van RVO-medewerkers als gevolg van 40% thuiswerken (gemiddeld 2 uit 5 dagen) en niet meer op kantoor.

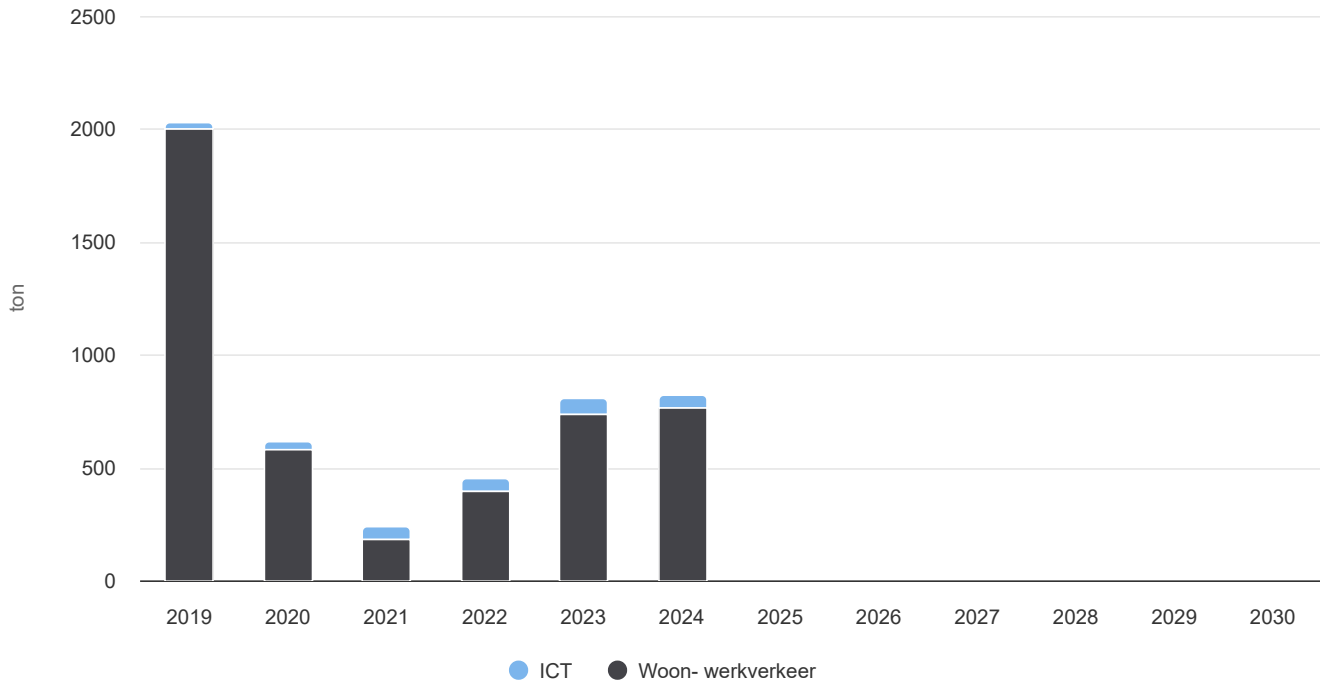
Conclusie

Het woon-werkverkeer stabiliseert doordat medewerkers op vergelijkbare wijze als vorig naar kantoor komen. Wel is een daling waarneembaar ten opzichte van 2023 in het tweede halfjaar met een kleine toename op het totaal (marginaal). We ontmoedigen autogebruik en stimuleren fietsgebruik, het gebruik van het ov en deelmobiliteit (onder andere deelauto's). Het verschuiven van energieverbruik naar de woning van medewerkers is lastig meetbaar, gezien wij nog niet beschikken over juiste informatie. Het antwoord op de vraag of er in de thuissituatie ook gebruikt wordt gemaakt van groene stroom, is lastig te verkrijgen. Mochten er mogelijkheden voor reductie in de cao worden opgenomen dan kan RVO dat effect laten zien.

5% CO2-reductie in 2024 t.o.v. 2019						
KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CO ₂ -uitstoot Hybride werken (woon- werk km)	2.001	576	180	391	736	763
afname in % t.o.v. 2019	0%	-71%	-91%	-80%	-63%	-62%

CO₂e hybride werken

01-01-2019 t/m 31-12-2030

5. Initiatieven

RVO is initiator van en deelnemer aan vele initiatieven die zich richten op CO₂-reductie binnen en buiten de eigen organisatiescope. Voor de CO₂-Prestatieladder dient minimaal aan één initiatief actief te worden deelgenomen. We focussen ons op de Green business Clubs in Den Haag en Utrecht.

Green Business Club Den Haag Beatrixkwartier (GBCB)

RVO is als één van de 12 participanten betrokken bij het verduurzamen van het Beatrixkwartier in de Green Business Club Den Haag Beatrixkwartier (GBCB). We dragen de ambitie uit voor een duurzamer Beatrixkwartier en werken samen met partners, bewoners en bedrijven om die ambitie te bereiken.

Samen leveren we een bijdrage aan een toekomstbestendig Beatrixkwartier, waarin energie, logistiek, mobiliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit, waterbeheer en circulariteit hand in hand gaan om een gezonde en groene leef- en werkomgeving te bevorderen. Dat doen we door bij te dragen aan het behalen van de volgende vier ambities in 2025-2030:

1. Energie: we streven naar een energieneutraal Beatrixkwartier in 2030 en willen energiebesparing maximaliseren.
2. Mobiliteit en Logistiek: Reduceren van CO₂-uitstoot: we verminderen de CO₂-uitstoot door duurzame mobiliteit te bevorderen, met focus op elektrisch vervoer, ov en efficiënt gebruik van logistiek.
3. Water en Groen; we bevorderen klimaatadaptatie, biodiversiteit en leefbaarheid door meer openbaar en publiek toegankelijk groen.
4. Afval en Circulariteit; we streven naar een circulaire Beatrixkwartier door restafval te minimaliseren en circulaire inkoop te verbeteren.

We leveren een bestuurslid en nemen deel aan de activiteiten van de club.

In het jaar 2024 zijn er diverse activiteiten georganiseerd. Voor de uitwerking en rapportages verwijzen wij naar de website ([Over Ons - Green Business Club - Beatrixkwartier](#)).

In het bijzonder is te noemen onze bijdrage in het aanleveren van de verbruikgegevens van onze locatie Center Court en het delen middels een presentatie aan het bestuur van de uitkomsten van het project 'Sustainable Mobility Solutions & Smart Space Use in Beatrixkwartier' door RVO geïnitieerd.

Green Business Club Utrecht (GBCU)

RVO is binnen de Green Business Club Utrecht (GBCU) één van de 18 participanten rondom het stationsgebied Utrecht Centraal. Deze Green Business Club heeft als missie:

- Een duurzaam gebied dat toekomstbestendig en goed voor het milieu is;
- Een levendig gebied met ruimte voor kennisuitwisseling en activiteiten;
- Een fysiek groen en schoon gebied.

We hebben zitting in de werkgroep energie en nemen deel aan de activiteiten van de club.

In het jaar 2024 zijn er diverse activiteiten georganiseerd. Voor de uitwerking en rapportages verwijzen wij naar de website ([Samenwerken aan een duurzaam en leefbaar stationsgebied Utrecht \(greenbusinessclub.nl\)](https://greenbusinessclub.nl)).

In het bijzonder is te noemen onze bijdrage aan het Bomenbal. Met dit project werd het 'verlangen naar groen' aangejaagd! Van april tot en met september stond het Jaarbeursplein vol met tientallen bomen in bakken die een groene oase vormden en nu een bestemming in de stad hebben gekregen.

Ook leverde RVO een bijdrage aan initiatieven voor circulair inkopen en energiebesparing, waarbij de werkgroepen samen met de participanten impact gemaakt hebben.

Dit is een publicatie van:
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
Contact
www.rvo.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Economische Zaken.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | maart 2025
Publicatienummer: RVO-048-2025/RP-CORP

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken.